

Školící příručka

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	2
	Celkem:	44

OBSAH

1	ÚVOD	3
2	ZÁKONÍK PRÁCE.....	4
2.1	Základní povinnosti zaměstnavatele.....	4
2.2	Základní povinnosti zaměstnance	5
3	BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI	6
3.1	Analýza rizik a opatření k jejich odstranění.....	6
3.2	Dokumentace o rizicích při spolupráci více firem	10
3.3	Školení zaměstnanců	11
3.4	Pracovnělékařské služby	13
3.5	Kategorizace prací	20
3.6	Práce zakázané ženám a mladistvým.....	23
3.7	Osobní ochranné pracovní prostředky	24
3.8	Mimořádné události a pracovní úrazy	27
3.9	Elektrické spotřebiče	32
3.10	Skladování a manipulace s břemeny, regály	33
3.11	Schůdky, žebříky	35
3.12	Hořlavé kapaliny, chemické látky	36
4	BEZPEČNOSTNÍ ZNAČENÍ.....	39
5	TECHNICKÁ A TECHNOLOGICKÁ ZAŘÍZENÍ.....	41
6	KONTROLNÍ ČINNOST NA PRACOVÍŠTÍCH.....	42
6.1	Roční prověrky BOZP	43
6.2	Záznam o kontrole	43
7	ZÁVĚR.....	44

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	3
	Celkem:	44

1 ÚVOD

Každý statutární zástupce společnosti či majitel firmy má odpovědnost za dodržování předpisů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a to na základě požadavků:

- **zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů**

a souvisejících předpisů v platném znění.

Právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou předpisy na ochranu života a zdraví, předpisy hygienické a protiepidemické, technické předpisy, technické dokumenty a technické normy, stavební předpisy, dopravní předpisy, předpisy o požární ochraně a předpisy o zacházení s hořlavinami, výbušninami, zbraněmi, radioaktivními látkami, chemickými látkami a chemickými přípravky a jinými látkami škodlivými zdraví, pokud upravují otázky týkající se ochrany života a zdraví. Tyto předpisy předepisují povinnost zpracovat a vést potřebnou dokumentaci o školeních, zkouškách, kontrolách, revizích, lékařských prohlídkách a další evidenci.

Zdálo by se, že při obchodní činnosti a v administrativě žádná rizika neexistují, že se jedná o práci bezpečnou a bez možnosti vzniku pracovních úrazů. Vedle nových nebezpečí, vznikajících v současné době v souvislosti s běžným používáním elektrických spotřebičů a zařízení (PC, rychlovarných konvic, překapávačů, mikrovlnných trub, ručního nářadí apod.), přetrvávají nebezpečí stará, známá a přesto stále podceňovaná, tj. nebezpečí pádů, zakopnutí, upadnutí, udeření se o vystupující hrany, ale i zranění způsobená nůžkami, sešívačkami, při manipulaci se šanony, nebezpečí při skladování a manipulaci s materiálem a břemeny apod.

Vhodným řešením je zpracovat dokument – organizační směrnici, ve které budou stanoveny organizační požadavky na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požadavky na zabezpečení požární ochrany ve společnosti. Jinými slovy zde budou stanoveny povinnosti, odpovědnosti, bezpečnostní požadavky a zákazy týkající se všech oblastí ve vztahu k BOZP a PO.

Na tuto základní organizační směrnici pak mohou navazovat další směrnice nebo pokyny týkající se jednotlivých konkrétních činností, např. systém řízení a prevence rizik, havarijný plán pro zdolávání mimořádných událostí, traumatologický plán, školení zaměstnanců, kategorizace prací a pracovišť, místní provozní řád skladů a mnoho dalších.

Následující text seznamuje se základními povinnostmi zaměstnavatele i zaměstnanců podle jednotlivých oblastí.

Použité zkratky:

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
PO	Požární ochrana
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
OS	Organizační směrnice

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	4
	Celkem:	44

2 ZÁKONÍK PRÁCE

2.1 ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE

Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce a plnit povinnosti na úseku požární ochrany.

Povinnost zaměstnavatele zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci se vztahuje na všechny zaměstnance a jiné osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.

V oblasti BOZP je zaměstnavatel povinen:

- vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací BOZP a přijímáním opatření k předcházení rizikům, přizpůsobovat opatření měnícím se skutečností, kontrolovat jejich účinnost a dodržování a zajišťovat zlepšování stavu pracovního prostředí a pracovních podmínek,
- zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána (tento požadavek se týká také zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou, mladistvých zaměstnanců a dalších osob v obdobném pracovně-právním vztahu), dále soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování,
- seznámit zaměstnance se zpracovanými vnitřními předpisy a pokyny v oblasti BOZP a provozními řády jednotlivých pracovišť,
- přijímat opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí,
- zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména zdravotnické záchranné služby, Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky a organizují evakuaci zaměstnanců, zajistit jejich vyškolení a vybavení v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti,
- zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci, tzn. vybavit pracoviště potřebným počtem lékárníček, umístit je na volně přístupném, suchém a čistém místě, stanovit vybavení lékárníčky a určit osoby odpovědné za lékárníčky,
- nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti,
- informovat těhotné zaměstnankyně o expozici rizikovým faktorům poškozujícím plod v těle matky (jestliže při práci přichází v úvahu), těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu seznámit s riziky a jejich možnými účinky na těhotenství, kojení nebo na jejich zdraví a učinit potřebná opatření, včetně opatření, která se týkají snížení rizika psychické a fyzické únavy a jiných druhů psychické a fyzické zátěže spojené s vykonávanou prací, a to po celou dobu, kdy je to nutné k ochraně jejich bezpečnosti či zdraví dítěte, přizpůsobovat na pracovišti prostory pro jejich odpočinek,
- umožnit zaměstnanci nahlížet do evidence, která je o něm vedena v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- nepoužívat takového způsobu odměňování prací, při kterém jsou zaměstnanci vystaveni zvýšenému nebezpečí újmy na zdraví a jehož použití by vedlo při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců,
- zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích stanoveného zvláštními právními předpisy,
- pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav a pracovních prostředků, zařízení a vybavení pracovišť a zjištěné nedostatky odstraňovat,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	5
	Celkem:	44

- hradit náklady spojené se zajišťováním BOZP, tyto náklady nesmějí být přenášeny přímo ani nepřímo na zaměstnance,
- plnit další zde neuvedené povinnosti na základě požadavků zákoníku práce v platném znění.

2.2 ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ZAMĚSTNANCE

Každý zaměstnanec je povinen dodržovat veškeré předpisy vztahující se k vykonávané práci, které jsou stanoveny pracovními postupy a předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a dále předpisy vztahujícími se k zajištění požární ochrany.

Zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením.

Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných osob. Takové odmítnutí není možné posuzovat jako nesplnění povinnosti zaměstnance.

V oblasti BOZP je zaměstnanec (osoba v obdobném pracovně právním vztahu) povinen:

- dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci,
- dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění BOZP, s nimiž byl řádně seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele,
- dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, používat stanovené pracovní prostředky a pomůcky, dopravní prostředky a ochranná zařízení a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu, řídit se návodem výrobce daného přístroje, zařízení apod.,
- oznamovat svému nadřízenému zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by bezprostředně a závažným způsobem mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich zamezení,
- s ohledem na druh jím vykonávané práce se podle svých možností podílet na odstraňování nedostatků zjištěných při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů,
- poskytnout první pomoc osobám, které utrpěly úraz či poranění, příp. zavolat lékařskou službu,
- podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.

Zakázané činnosti zaměstnanců a osob v obdobném pracovně právním vztahu:

- vědomé bezdůvodné přivolání jednotky požární ochrany, zneužití linky tísňového volání,
- provádění prací, které mohou vést ke vzniku úrazů, požárů nebo havarijních stavů, pokud nemá požadovanou odbornou způsobilost, zejména opravy nebo neodborné zásady na elektrických a tepelných spotřebičích a zařízeních,
- používání poškozených spotřebičů, zařízení a strojů, instalování a používání elektrických a tepelných zařízení a spotřebičů, které nejsou schváleny zaměstnavatelem,
- používání nefunkčních nebo poškozených osobních ochranných pracovních prostředků,
- požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek na pracovištích a v pracovní době i mimo tato pracoviště,
- kouření na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci, příp. v prostorách, kde je kouření zakázáno,
- poškozování, zneužívání nebo jiné znemožnění použití hasicích přístrojů, hydrantů a požárně bezpečnostních zařízení, a hlavních uzávěrů a vypínačů (elektřina, voda, plyn), např. ukládáním materiálu před těmito zařízeními, zastavením nábytkem apod.
- vypalování porostů.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	6
	Celkem:	44

3 BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

3.1 ANALÝZA RIZIK A OPATŘENÍ K JEJICH ODSTRANĚNÍ

Riziko je „kombinace pravděpodobnosti a rozsahu možného zranění nebo poškození zdraví zaměstnance, vystaveného v pracovním procesu jednomu nebo více potencionálním zdrojům pracovních úrazů nebo ohrožení zdraví zaměstnance“. Mezi základní rizika ve firmě patří všechny zdroje úrazů, průmyslové škodliviny, nadměrné fyzické zatížení, hluk, záření, elektrická energie.

Prevence rizik zahrnuje veškerá ustanovení nebo opatření, která jsou zavedena nebo se plánují na všech stupních činnosti podniku k prevenci nebo snížení rizik. Proces, jehož cílem je optimalizace rizika, se nazývá hodnocení a řízení rizik. První část tohoto procesu, která se zabývá identifikací, hodnocením a srovnáním rizik, přináší podklady pro druhou část procesu, ve které jsou přijímána opatření pro jejich snížení na minimální míru. Nelze-li rizika odstranit, je zaměstnavatel povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno.

Zaměstnavatel je povinen:

- vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům, tzn. zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví,
- soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje, vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění,
- vyhodnotit rizika, která není možné odstranit a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno,
- doplnit a přezkoumat rizika zejména:
 - při zásadních změnách technologie, změnách vstupů či výstupů,
 - při změně právních předpisů, technických norem, technických a řídicích dokumentů,
 - na základě zjištění auditů a všech druhů kontrol,
 - na základě výsledku přezkoumání systému BOZP vedením společnosti,
 - na základě vyhodnocení důsledků havárie, mimořádného stavu, těžkého či smrtelného pracovního úrazu nebo provedené analýzy v oblasti rizik.
- vést dokumentaci o vyhledávání a vyhodnocování rizik a o přijatých opatřeních.

Poznámka: Identifikace a hodnocení rizik tvoří nedílnou součást zabezpečování oblasti BOZP v rámci budovaného systému řízení. Proto je bezpodmínečně nutné provádět ji a aktualizovat v pravidelných intervalech, které stanoví zaměstnavatel.

Při identifikaci nebezpečí na pracovišti je nutno brát v úvahu:

- situaci nebo události, příp. kombinaci okolností, které by mohly být příčinou úrazu nebo onemocnění,
- charakter potenciálního úrazu nebo onemocnění, odpovídající příslušné činnosti, výrobku nebo službě,
- dřívější úrazy, nehody a onemocnění.
- způsob, jakým je práce organizována, řízena a vykonávána, jakož i veškerým změnám těchto podmínek,
- uspořádání pracoviště, charakter pracovních procesů, materiálů, strojů a zařízení,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	7
	Celkem:	44

- výrobu, instalaci a uvádění do provozu, jakož i manipulaci a likvidaci (materiálů, pracovišť, strojů a zařízení),
- nákup zboží a služeb,
- uzavírání kontraktů na dodávky a subdodávky strojů, zařízení, služeb a prací, včetně specifikace kontraktů a závazkových vztahů vůči dodavatelům,
- kontrolu, údržbu, zkoušení, opravy a výměny (strojů a zařízení).

Poznámka: Je nutno zhodnotit veškerá rizika, která jsou spojena s každým identifikovaným nebezpečím a na základě stanovené míry rizika určit priority opatření k omezení rizika. Identifikaci nebezpečí, hodnocení rizika a postupy omezování rizika je třeba podrobovat dokumentovanému hodnocení jejich efektivnosti a v případě nutnosti je upravovat.

Při provádění analýzy rizik je potřeba zjistit a zhodnotit:

- jaká konkrétní rizika se na pracovišti vyskytují (vyplývají z nebezpečí, které pracovníkům hrozí vzhledem k používaným strojům a zařízením a vzhledem k prostoru, v němž pracují),
- charakter výskytu zjištěných rizik:
 - vyjadřující působení rizika vzhledem k času, tzn. jak často se zjištěné riziko v daném případě vyskytuje (např. trvale, po dobu manipulace, mimořádně apod.),
 - vyjadřující působení rizika vzhledem k prováděné činnosti (např. při provozu, údržbě, opravě apod.),
- zdroj rizika, upřesňující co nejvíce jeho bližší určení (např. mechanické části, nástroje, el. proud, nerovná podlaha apod.),
- příčinu rizika, vyjadřující např. vzniklý nebezpečný stav nebo nebezpečné působení zdroje rizika (např. práce s neizolovaným náradím, odstranění ochranného zařízení, apod.),
- nebezpečí, které pracovníkům vystaveným rizikům ohrožení jejich života a zdraví hrozí (např. úraz elektrickým proudem, zakopnutí, uklouznutí, pořezání, opaření, popálení, vtažení do nebezpečného prostoru stroje apod.).

Mezi nejčastější rizika patří zejména:

- neodborná, nedbalá obsluha
- nerespektování vydaných zákazů
- úraz elektrickým proudem
- poranění nástrojem
- pád břemene
- špatná viditelnost, nepořádek na pracovišti
- pád z výšky nebo do hloubky
- neprovádění předepsaných kontrol, revizí, údržby, oprav
- používání poškozeného stroje, přístroje nebo zařízení
- používání stroje, přístroje nebo zařízení s chybějícím ochranným zařízením, krytem
- zakopnutí, uklouznutí, pád
- nepoužívání předepsaných OOPP
- vznik požáru, výbuchu

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	8
	Celkem:	44

Příklad analýzy rizik v administrativní činnosti:

Nebezpečí	Kdo a čím je ohrožen	Opatření ke snížení nebezpečí
Poškození zdraví	Zaměstnanci v kancelářích ohroženi dlouhodobým působením nevhodných ergonomických podmínek na pracovišti.	Na pracovišti zajistit pro zaměstnance dostatek pracovního místa, správnou výšku pracovního stolu, vhodnou pracovní židli, dostatek pracovní plochy aj.
Poškození zdraví	Zaměstnanci pracující u zobrazovacích jednotek ohroženi: - poruchou zraku v důsledku jeho dlouhodobého namáhání za nepříznivých optických podmínek, - bolestí krčních a zádočných svalů.	- Zobrazovací jednotku umístit tak, aby se okna místnosti, jako zdroj světla, nenacházely za monitorem, ani proti němu. - Okna místnosti vybavit regulovatelnými žaluziemi nebo závěsy. - Osvětlení monitoru upravit tak, aby obrazovka neodrážela žádné reflexy. - Monitor umístit, dle jeho velikosti, ve vzdálenosti cca 60 cm od očí. - Monitor umístit tak, aby se jeho střed nacházel ve zrakové ose. - Pracoviště vybavit otáčivými, výškově nastavitelnými křesly se sklopnou zádočnou opěrou. - Práci se zobrazovací jednotkou přerušovat bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách nepřetržité práce.
Zasažení elektrickým proudem	Zaměstnanci pracující nebo nacházející se v budovách, ohroženi zraněním elektrickým proudem při dotyku s živými částmi elektrického zařízení v důsledku - neodborného zacházení s elektrickým zařízením, - špatného technického stavu elektrického zařízení, - provádění zakázané manipulace s el.zařízením.	- Zajistit, aby práci na elektrickém zařízení prováděli jen zaměstnanci s příslušnou elektrotechnickou kvalifikací. - Soustavně kontrolovat technický stav elektrického zařízení, provádět pravidelné elektro revize, zjištěné závady odstranit. - Neprovádět zakázanou manipulaci s elektrickým zařízením. - Používat jen schválené a nepoškozené el. zařízení, povolení vyznačit tabulkou, včetně odpovědné osoby. - Nepokládat el. kabely na místa, kde by mohlo dojít k jejich poškození, poškozené kabely ihned vyměnit.
Pád materiálu, břemene, předmětů	Zaměstnanci provádějící ruční manipulaci se zbožím ohroženi neudržením břemene v důsledku - jeho nadlimitní hmotnosti, - jeho nevhodného tvaru - nepoužitím vhodných pomůcek pro jeho uchopení, - jeho nesoudržnosti.	- Dodržovat povolenou hmotnost břemene. - Vybavit pracoviště vhodnými pracovními pomůckami a tyto při práci používat. - Provést školení zaměstnanců o správném způsobu manipulace s materiálem a břemeny.

Nebezpečí	Kdo a čím je ohrožen	Opatření ke snížení nebezpečí
Náraz na překážku	Zaměstnanci provádějící manipulaci s břemeny, ohrožení naražením: - na trvale nebo přechodně nevhodně umístěnou překážku, - na překážku v místech náhlého zúžení či snížení komunikace, - na nevhodně uspořádané vnitřní vybavení budovy, - na ostré hrany a rohy nábytku a zařízení - v důsledku nedostatečného osvětlení.	▪ Komunikace udržovat trvale volné, nezastavěné. ▪ Dodržovat minimální stanovenou šířku komunikací, zajistit dostatečně široké a vysoké průchody a průjezdy. ▪ Trvalé překážky, zúžená a snížená místa, označit bezpečnostním označením. ▪ Materiál a předměty ukládat přehledně na určená místa. ▪ Neukládat materiál a předměty do míst v nichž je s ním pro nedostatek místa obtížná manipulace. ▪ Zajistit, aby zařízení a vnitřní vybavení budovy neomezovalo zaměstnance v jejich běžném pohybu po pracovišti. ▪ Komunikace a pracoviště dostatečně osvětlit.
Požár	Zaměstnanci nacházející se v místě požáru, ohrožení zbavení možnosti úniku z ohroženého prostoru a popálením ohněm.	▪ Průběžně provádět kontrolu volnosti únikových cest, zajistit odstranění zjištěných závad. ▪ Únikové cesty z budovy udržovat stále volné, nezastavovat je žádným materiálem ani předměty. ▪ Provést školení o nebezpečí vzniku požáru, o požární ochraně. ▪ Na pracovištích vyvěsit čísla tísňového volání. ▪ Budovy vybavit předepsaným počtem a druhem hasicích přístrojů. ▪ Zajistit kontroly hasicích přístrojů 1x ročně u odborné firmy.

Bližší požadavky na způsob provádění analýzy rizik ve společnosti je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – OS Systém řízení a prevence rizik, příp. v jiném dokumentu.

Zaměstnavatel stanoví zejména:

- **identifikovaná nebezpečí – rizika ve společnosti (analýza rizik),**
- **kdo a čím je ohrožen,**
- **opatření ke snížení nebezpečí,**
- **požadavky na vedení a ukládání potřebné dokumentace o hodnocení rizik,**
- **odpovědnosti a pravomoci.**

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	10
	Celkem:	44

3.2 DOKUMENTACE O RIZICÍCH PŘI SPOLUPRÁCI VÍCE FIREM

Zákoník práce, § 101 odst. 3 stanoví:

Plní-li na jednom pracovišti úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, jsou zaměstnavatelé povinni vzájemně se písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních k ochraně před jejich působením, která se týkají výkonu práce a pracoviště, a spolupracovat při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro všechny zaměstnance na pracovišti. Na základě písemné dohody zúčastněných zaměstnavatelů touto dohodou pověřený zaměstnavatel koordinuje provádění opatření k ochraně bezpečnosti a zdraví zaměstnanců a postupy k jejich zajištění.

Zaměstnavatel je povinen:

- zpracovat písemný dokument – přehled rizik při vykonávaných činnostech a stanovená opatření,
- zajistit, aby činnosti a práce zaměstnanců byly organizovány, koordinovány a prováděny tak, aby současně byli chráněni také zaměstnanci dalšího zaměstnavatele.

Vedoucí provozovny nebo určený pracovník je povinen (v případě spolupráce více firem):

- prokazatelně předat jinému zaměstnavateli, příp. jeho zástupci, písemný dokument o rizicích a přijatých opatřeních (tzn. jeden výtisk dokumentu s potvrzením o převzetí je nutno založit),
- prokazatelně převzít od jiného zaměstnavatele, příp. jeho zástupce, obdobný písemný dokument o rizicích a přijatých opatřeních, která vyplývají z činnosti jiné firmy,
- dostatečně a bez zbytečného odkladu informovat své podřízené zaměstnance o rizicích a přijatých opatřeních, které získal od jiných zaměstnavatelů.

Poznámka: Dlouhodobá spolupráce s jinými firmami:

- *prokazatelné předání a převzetí dokumentu o rizicích a přijatých opatřeních je vhodné provádět centrálně pro celou společnost (určeným odpovědným pracovníkem), jednorázově (např. při podpisu smlouvy o spolupráci),*
- *převzaté dokumenty o rizicích a přijatých opatřeních je vhodné ukládat na intranet společnosti NEBO na sdílený server (s tímto opatřením seznámit zaměstnance).*

Bližší požadavky a informace o rizicích a přijatých opatřeních je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – Přehled rizik při činnostech společnosti ... / v areálu společnosti ..., příp. v jiném dokumentu. Zaměstnavatel stanoví zejména:

- identifikovaná nebezpečí – rizika při spolupráci více zaměstnavatelů (analýza rizik),
- opatření ke snížení nebezpečí,
- kontaktní osoby, které je nutno informovat v případě mimořádné události.

Dokument by měl dále obsahovat:

- informace o předání a převzetí (jméno, datum, podpis zástupců obou firem),
- dohodu o koordinaci (firma pověřená koordinací opatření BOZP a PO, jméno pověřeného pracovníka – koordinátora).

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	11
	Celkem:	44

3.3 ŠKOLENÍ ZAMĚSTNANCŮ

Zaměstnavatel je povinen:

- zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP a PO,
- zajistit řádné zpracování a ukládání záznamů o všech školeních (osnovy a prezenční listiny),
- vést prokazatelné doklady o seznámení příslušných zaměstnanců s návody výrobců strojů, přístrojů, zařízení, náradí, ochranných prostředků a s bezpečnostními listy používaných látek, se kterými přicházejí zaměstnanci do styku (např. čisticí prostředky, pohonné hmoty apod.).

Poznámka: Povinnost zajistit školení se týká také zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou, mladistvých zaměstnanců a dalších osob v obdobném pracovně-právním vztahu).

Zaměstnanec je povinen:

- zúčastnit se vstupního a opakovaného školení o BOZP a PO,
- podrobit se ověření znalostí.

(Neúčast na školení bez omluvy může být důvodem k rozvázání pracovního poměru!)

Poznámka: Obsah a četnost školení, způsob ověřování znalostí a vedení dokumentace o provedeném školení je povinen určit zaměstnavatel (§ 103 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů). Lhůta opakovaného školení se stanoví s ohledem na možná rizika, se kterými může zaměstnanec přijít na pracovišti do styku, a jejich závažnost.

Jak je to s odbornou způsobilostí ke školením bezpečnosti práce?

Jen málokdo si uvědomuje, jak výrazná změna v oblasti kvalifikace ke školením nastala účinností zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů.

Mnoho vedoucích pracovníků se ptá, zda mohou provádět školení bezpečnosti práce. Odpovědi závisí na tom, zda:

- mohou prokázat, že mají k provádění školení potřebné znalosti (např. osvědčením od odborně způsobilé osoby),
- se jedná o organizaci do nebo nad 25 zaměstnanců.

Ve firmách s nejvýše 25 zaměstnanci postačí prokázání znalostí (§ 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 309/2006 Sb.).

Ve firmách s více než 25 zaměstnanci musí úkoly v prevenci rizik plnit osoba odborně způsobilá podle zákona č. 309/2006 Sb. Úkoly v prevenci rizik se rozumí také školení bezpečnosti práce.

Poznámka: Co jsou to úkoly v prevenci rizik definuje zákoník práce (§ 102 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb.): „Prevencí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik.“ Je jisté, že školení je opatřením vyplývajícím z právních předpisů (§ 103 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb.).

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	12
	Celkem:	44

V mnoha případech se již stalo, že školení bylo orgány státního dozoru označeno jako neplatné z důvodu nesplnění podmínek předepsaných zákonem č. 309/2006 Sb. Jaké následky to může mít v případě závažného pracovního úrazu si ne všichni dokážou představit.

Poznámka: Ve firmách s více než 25 zaměstnanci může vstupní školení zaměstnanců provádět zaměstnavatel (nebo jím pověřený vedoucí zaměstnanec), který má potřebné znalosti, tzn. absolvoval školení vedoucích zaměstnanců. Opakovaná školení by pak měla provádět odborně způsobilá osoba v prevenci rizik, a to v předem stanovených termínech – s ohledem na možná rizika.

Co udělat?

- Zaměstnáváte-li 1-25 zaměstnanců: získejte pro sebe nebo zaměstnance osvědčení o školení a ověření znalostí od odborně způsobilé osoby.
- Zaměstnáváte-li nad 25 zaměstnanců: uzavřete smlouvu s odborně způsobilou osobou v prevenci rizik (paušální nebo s platbou jednotlivých úkolů) nebo takovou osobu zaměstnejte.

Jak je to se školením o požární ochraně?

Toto školení podle zákona o požární ochraně se provádí ve firmách, které provozují činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím. Zákon o požární ochraně také stanoví požadavky na odbornou způsobilost školitele a lhůty školení. U činností bez zvýšeného požárního nebezpečí postačí školení podle zákoníku práce, tzn. školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP, mezi které patří také předpisy o požární ochraně.

Poznámka: Začlenění provozovaných činností ve společnosti do kategorie se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím musí provést odborně způsobilá osoba v požární ochraně, a to písemně.

Blíže požadavky na způsob provádění školení v dané společnosti je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – OS Školení zaměstnanců o BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu. Musí však být stanoveno:

- jaké druhy školení se ve společnosti provádějí,
- podrobné osnovy všech druhů školení,
- lhůty jednotlivých druhů školení (periody opakování),
- které osoby jsou povinny účastnit se školení,
- požadavky na oprávnění nebo odbornou způsobilost školitele,
- časový rozsah školení,
- způsob ověření znalostí,
- požadavky na vedení dokumentace o školení,
- odpovědnosti a pravomoci.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	13
	Celkem:	44

3.4 PRACOVNĚLÉKAŘSKÉ SLUŽBY

Řada zaměstnavatelů se domnívá, že se o preventivní zdravotní péči již nemusí starat. Povinnosti zaměstnavatele, zaměstnanců a poskytovatelů pracovnělékařských služeb stanoví:

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Pracovnělékařské služby jsou zdravotní služby preventivní, jejichž součástí je:

- hodnocení vlivu pracovní činnosti, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví,
- provádění pracovnělékařských prohlídek, které jsou preventivními prohlídkami a hodnocení zdravotního stavu za účelem posuzování zdravotní způsobilosti k práci,
- poradenství zaměřené na ochranu zdraví při práci a ochranu před pracovními úrazy, nemocemi z povolání a nemocemi souvisejícími s prací,
- školení v poskytování první pomoci,
- pravidelný dohled na pracovištích a nad výkonem práce (1x za rok, příp. 1x za 2 roky – jde-li o práce zařazené do kategorie první podle zákona o ochraně veřejného zdraví a není-li součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny v části II přílohy č. 2 k vyhlášce č. 79/2013 Sb., v platném znění, nebo jiným právním předpisem).

Poskytovatelem pracovnělékařských služeb je:

- poskytovatel v oboru všeobecné praktické lékařství, nebo
- poskytovatel v oboru pracovní lékařství.

Zaměstnavatel je povinen:

- sdělit zaměstnancům, který poskytovatel pracovnělékařských služeb jim poskytuje pracovnělékařské služby,
- sdělit zaměstnancům, jakým pracovnělékařským prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit, umožnit zaměstnancům podrobit se těmto očkovaním, prohlídkám a vyšetřením,
- nahradit zaměstnanci, který se podrobí pracovnělékařské prohlídce, vyšetření nebo očkování případnou ztrátu na výdělku, a to ve výši průměrného výdělku, popř. ve výši rozdílu mezi náhradou mzdy nebo platu nebo nemocenským a průměrným výdělkem,
- zajistit, aby každý zaměstnanec absolvoval:
 - vstupní prohlídku – před vznikem pracovního poměru, před převedením zaměstnance na jinou práci (viz dále v textu),
 - periodickou prohlídku – v průběhu pracovního poměru, ve stanovených lhůtách (viz dále v textu),
 - mimořádnou prohlídku – v případě potřeby (viz dále v textu),
 - výstupní prohlídku – při rozvázání pracovního poměru, v předepsaných případech (viz dále v textu),
 - následnou prohlídku – v předepsaných případech, u rizikových prací (viz dále v textu),
- postupovat při zařazování zaměstnanců k práci podle závěrů lékařských posudků o jejich zdravotní způsobilosti.

Zaměstnavatel má právo:

- vyslat zaměstnance na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti zaměstnance k práci.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	14
	Celkem:	44

Zaměstnavatel může:

- pro výkon práce na svých pracovištích uzavřít písemnou smlouvu o poskytování pracovnělékařských služeb s více poskytovateli těchto služeb zejména, je-li to vzhledem k počtu zaměstnanců nebo umístění jednotlivých pracovišť účelné.

Zaměstnanec je povinen:

- podrobit se stanoveným pracovnělékařským prohlídkám, vyšetřením, příp. očkováním v určených lhůtách,
- podrobit se nařízeným pracovnělékařským službám,
- podrobit se určeným mimořádným lékařským prohlídkám,
- sdělit poskytovateli pracovnělékařských služeb na jeho žádost nebo z vlastního podnětu všechny jemu známé nebo podezřelé skutečnosti související s ochranou zdraví při práci.

Pracovnělékařské prohlídky a služby jsou prováděny u poskytovatele pracovnělékařských služeb, s nímž má zaměstnavatel uzavřenou písemnou smlouvu (tzv. „firemní lékař“), nebo u registrujícího poskytovatele zaměstnanec / uchazeče o zaměstnání (tzv. „vlastní lékař“, viz poznámka.

Poznámka: § 54 odst. 2 písm. b) zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, stanoví:

Zaměstnavatel pro výkon práce na svých pracovištích může, jde-li o práce zařazené do kategorie první podle zákona o ochraně veřejného zdraví a není-li součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny prováděcím právním předpisem (vyhláškou č. 79/2013 Sb., v platném znění) nebo jinými právními předpisy, zajišťovat provádění pracovnělékařských prohlídek, posuzování zdravotní způsobilosti k práci a vydávání lékařských posudků o zdravotní způsobilosti k práci na základě písemné žádosti u poskytovatele, který je registrujícím poskytovatelem zaměstnance nebo uchazeče o zaměstnání, pokud jiný právní předpis nestanoví jinak (mladiství zaměstnanci musí být vždy vyšetřeni poskytovatelem pracovnělékařských služeb, viz zákoník práce). Ostatní součásti pracovnělékařských služeb zaměstnavatel zajišťuje, je-li to důvodné pro ochranu zdraví zaměstnanců, prostřednictvím poskytovatele pracovnělékařských služeb, se kterým pro zajištění konkrétní služby uzavře smlouvu.

LÉKAŘSKÝ POSUDEK

Podrobné informace stanoví § 42 a § 42a zákona č. 373/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Lékařský posudek o zdravotní způsobilosti nebo o zdravotním stavu vydává posuzující lékař, a to na základě zhodnocení:

- výsledků lékařské prohlídky a dalších potřebných odborných vyšetření,
- výpisu ze zdravotnické dokumentace vedené o posuzované osobě jejím registrujícím poskytovatelem v oboru všeobecné praktické lékařství (příp. v oboru praktické lékařství pro děti a dorost).

Výpis ze zdravotnické dokumentace lze pro posouzení zdravotního stavu nebo zdravotní způsobilosti posuzované osoby pro stejný účel nahradit potvrzením o tom, že nebyla od posledního vydání výpisu ze zdravotnické dokumentace zjištěna změna zdravotního stavu („potvrzení o nezměněném zdravotním stavu“), pokud:

- o výpis požádá stejný poskytovatel, který již dříve vydal lékařský posudek,
- nedojde od dříve vydaného výpisu ze zdravotnické dokumentace ke změně zdravotního stavu nebo zdravotní způsobilosti posuzované osoby.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	15
	Celkem:	44

Registrující poskytovatel (tzn. „vlastní lékař“) výpis, popřípadě potvrzení o nezměněném zdravotním stavu, vydá nejdéle do 10 pracovních dnů ode dne obdržení žádosti. Výpis nebo potvrzení lze použít pro posouzení zdravotní způsobilosti posuzované osoby v době nejdéle 90 dnů ode dne jeho vydání registrujícím poskytovatelem.

Typy pracovnělékařských prohlídek

VSTUPNÍ PROHLÍDKA

Vstupní prohlídka se provádí za účelem zajištění, aby k výkonu práce v podmínkách s předpokládanou zdravotní náročností nebyla zařazena osoba ucházející se o zaměstnání, jejíž zdravotní způsobilost neodpovídá zařazení k předpokládané práci.

Vstupní prohlídka se provádí kromě případů stanovených zákonem též před změnou druhu práce nebo před převedením zaměstnance na jinou práci, pokud jde o práci vykonávanou za odlišných podmínek, než ke kterým byla posouzena zdravotní způsobilost zaměstnance. Odlišnými podmínkami se rozumí navýšení rizikových faktorů nejméně o jeden nebo jejich změna, popřípadě zařazení k výkonu rizikové práce.

Vstupní lékařská prohlídka se uskutečňuje u poskytovatele pracovnělékařských služeb, s nímž má zaměstnavatel uzavřenou písemnou smlouvu, nebo u registrujícího poskytovatele, ke kterému vyslal zaměstnavatel osobu ucházející se o zaměstnání (jde-li o práce zařazené do kategorie první a zároveň se nejedná o práci s rizikem ohrožení zdraví), nestanoví-li jiný právní předpis jinak.

Požadavky na posuzování zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání stanoví § 59 zákona o specifických zdravotních službách (zákon č. 373/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Poznámka: § 59 odst. 1 písm. b) zákona o specifických zdravotních službách:

Zaměstnavatel vstupní lékařskou prohlídku zajistí vždy před vznikem:

1. *pracovního poměru,*
2. *právního vztahu založeného dohodou o pracích konaných mimo pracovní poměr, má-li být osoba ucházející se o zaměstnání zařazena k práci, která je podle zákona o ochraně veřejného zdraví prací rizikovou nebo je součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny prováděcím právním předpisem podle § 60 nebo jinými právními předpisy; zaměstnavatel může vstupní lékařskou prohlídku vyžadovat též, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o práci, která není prací rizikovou a která má být vykonávána na základě právního vztahu založeného dohodou o pracích konaných mimo pracovní poměr, nebo*
3. *vztahu obdobného vztahu pracovněprávnímu.*

Osoba ucházející se o zaměstnání se považuje za zdravotně nezpůsobilou k výkonu práce, k níž má být zařazena, pokud se nepodrobí vstupní lékařské prohlídce podle bodu 1, 2 nebo 3.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	16
	Celkem:	44

Příklad: Na pracovištích jsou vykonávány pouze práce v kategorii 1.

Vstupní prohlídka – pracovní poměr:

- vstupní lékařská prohlídka se provádí vždy před vznikem pracovního poměru (tzn. před dnem nástupu do práce, nikoliv před podpisem smlouvy),
- vstupní prohlídka se provádí také před změnou druhu práce nebo před převedením zaměstnance na jinou práci, pokud jde o práci vykonávanou za odlišných podmínek, než ke kterým byla posouzena zdravotní způsobilost zaměstnance (odlišnými podmínkami se rozumí navýšení rizikových faktorů nejméně o jeden, a to bez ohledu na to, zda změna takových podmínek vede ke změně výsledné kategorie práce),
- osoba ucházející se o zaměstnání se považuje za zdravotně nezpůsobilou k výkonu práce, k níž má být zařazena, pokud se nepodrobí vstupní lékařské prohlídce.

VSTUPNÍ prohlídky – dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr:

- vstupní prohlídky v případě uzavření dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti nejsou povinné, neboť na pracovištích nejsou vykonávány rizikové práce nebo práci s rizikem ohrožení zdraví,
- zaměstnavatel může vstupní prohlídku vyžadovat tehdy, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o práci, která není prací rizikovou a která má být vykonávána na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti.

PERIODICKÁ PROHLÍDKA

Periodická prohlídka se provádí za účelem zjištění včasné změny zdravotního stavu vzniklé v souvislosti se zdravotní náročností vykonávané práce nebo stárnutím organismu, kdy další výkon práce by mohl vést k poškození zdraví posuzovaného zaměstnance, nebo k poškození zdraví jiných osob.

PERIODICKÉ prohlídky – pracovní poměr:

- vykonávají se ve stanovených lhůtách – podle profesí, vykonávaných činností (dle kategorizace prací, rizika ohrožení zdraví, příp. jiného právního předpisu).

PERIODICKÉ prohlídky – dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr:

- jde-li o práce vykonávané na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, periodické prohlídky se neprovádějí; to neplatí, pokud:
 - je stejný druh práce vykonáván na základě těchto dohod opakovaně a součet dob, po které je práce opakovaně vykonávána, je delší než lhůta pro provedení periodické prohlídky, nebo
 - zaměstnavatel provádění těchto prohlídek vyžaduje.

Lhůty lékařských prohlídek stanoví vyhláška č. 79/2013 Sb., v platném znění, pokud orgán ochrany veřejného zdraví, jiný právní předpis nebo příloha č. 2 vyhlášky nestanoví lhůty kratší (např. rizikové faktory pracovních podmínek). Zpravidla se vychází z kategorizace prací, příp. je nutno lhůtu stanovit také podle toho, zda zaměstnanec vykonává činnosti „s rizikem ohrožení zdraví“. Dále lhůty stanoví zákoník práce nebo jiný právní předpis – podle toho, jakou profesi či činnost zaměstnanec vykonává.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	17
	Celkem:	44

Poznámka: Lhůty periodických prohlídek a seznam všech prací s „rizikem ohrožení zdraví“ stanoví vyhláška č. 79/2013 Sb., v platném znění. V následující tabulce je uvedeno několik nejčastějších případů.

Periodická prohlídka ROZ = riziko ohrožení zdraví	Upřesnění	Lhůta periodické prohlídky
Zaměstnanci vykonávající práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví v kategorii první	do 50 let	1x za 6 let
	nad 50 let	1x za 4 roky
Zaměstnanci vykonávající práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví v kategorii druhé	do 50 let	1x za 4 let
	nad 50 let	1x za 2 roky
Zaměstnanci vykonávající práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví v kategorii druhé rizikové		1x za 2 roky
Zaměstnanci vykonávající práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví v kategorii třetí		1x za 2 roky
Zaměstnanci vykonávající práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví v kategorii čtvrté		1x za rok
Mladiství zaměstnanci		1x za rok
(ROZ) Noční práce (od 22 do 6 h)		1x za 2 roky
(ROZ) Činnosti epidemiologicky závažné (dle zákona o ochraně veřejného zdraví)	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Práce ve zdravotnických zařízeních, s výjimkou prací v objektech, u kterých není obvyklý přímý kontakt s klienty nebo pacienty	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Práce v zařízeních sociálních služeb a dalších zařízeních obdobného charakteru, s výjimkou prací v objektech, u kterých není obvyklý přímý kontakt s klienty	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Práce ve školách a školských zařízeních podle školského zákona, s výjimkou prací v objektech, u kterých není obvyklý přímý kontakt s žáky <i>Pro práce ve školství, při kterých je její součástí hlasová zátěž, platí i položka „Hlasová zátěž“.</i>	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Obsluha tlakových nádob stabilních, obsluha kotlů s výkonem alespoň jednoho kotle 50 kW a větším	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Práce ve výškách a nad volnou hloubkou, pokud je jiným právním předpisem stanoveno použití osobních ochranných prostředků proti pádu	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Obsluha zdvihacích zařízení – jeřábů, vazač	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Obsluha a řízení motorových, elektrických a vysokozdvizných vozíků	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Řízení motorových vozidel (řidiči služebních vozidel) – kategorie 1	do 50 let	1x za 6 let
	nad 50 let	1x za 4 roky
(ROZ) Řízení motorových vozidel (řidiči služebních vozidel) – kategorie 2	do 50 let	1x za 4 let
	nad 50 let	1x za 2 roky

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	18
	Celkem:	44

Poznámka: Každý řidič (držitel řidičského oprávnění), bez ohledu na skutečnost, zda řídí vozidlo na pracovní či soukromé cestě, je povinen podle zákona o silničním provozu absolvovat lékařskou prohlídku nejdříve 6 měsíců před dovršením 65 a 68 let věku a nejpozději v den dovršení stanoveného věku, po dovršení 68 let pak každé 2 roky.

Dnem rozhodným pro stanovení termínu periodické prohlídky je:

- den vydání lékařského posudku na základě vstupní prohlídky, nebo
- den vydání lékařského posudku na základě mimořádné prohlídky (pokud byla při pracovnělékařské prohlídce zjištěna taková změna zdravotního stavu, která předpokládá změnu zdravotní způsobilosti k práci v kratší době, než je lhůta pro provedení periodické prohlídky), nebo
- den vydání lékařského posudku na základě mimořádné prohlídky (pokud byl výkon práce přerušen z různých důvodů na dobu delší než 6 měsíců), nebo
- den vydání lékařského posudku na základě periodické prohlídky, pokud dosavadní lékařský posudek pozbyl platnosti, nebo
- den započetí výkonu práce stejného druhu poprvé sjednaného dohodou o pracích konaných mimo pracovní poměr.

MIMOŘÁDNÁ PROHLÍDKA

Mimořádná prohlídka se provádí za účelem zjištění zdravotního stavu posuzovaného zaměstnance v případě důvodného předpokladu, že došlo ke ztrátě nebo změně zdravotní způsobilosti k práci nebo pokud dojde ke zvýšení míry rizika již dříve zohledněného rizikového faktoru pracovních podmínek.

Mimořádné prohlídky se provádějí, pokud:

- ji nařídil orgán ochrany veřejného zdraví podle zákona o ochraně veřejného zdraví nebo tak stanoví zákon upravující využívání jaderné energie a ionizujícího záření,
- to v daném období vyžaduje zdravotní náročnost konkrétních pracovních podmínek,
- došlo ke zhoršení pracovních podmínek ve smyslu zvýšení míry rizika u rizikového faktoru, k němuž již byla posuzována zdravotní způsobilost zaměstnance,
- bylo opakovaně zjištěno překročení limitní hodnoty ukazatelů biologického expozičního testu, popřípadě na základě závěrů jiných vyšetření prováděných za účelem sledování zátěže organismu působením rizikových faktorů pracovních podmínek,
- byla při pracovnělékařské prohlídce zjištěna taková změna zdravotního stavu zaměstnance, která předpokládá změnu zdravotní způsobilosti k práci v době kratší, než je lhůta pro provedení periodické prohlídky, nebo
- byl výkon práce přerušen:
 - z důvodu nemoci po dobu delší než 8 týdnů, s výjimkou výkonu práce v kategorii první a nejde-li o práci nebo činnost, jejíž součástí je riziko ohrožení zdraví nebo nestanoví-li jiný právní předpis jinak; po provedení této prohlídky se NEMĚNÍ lhůta provedení periodické prohlídky,
 - v důsledku úrazu s těžkými následky, nemoci spojené s bezvědomím nebo jiné těžké újmy na zdraví; po provedení této prohlídky se NEMĚNÍ lhůta provedení periodické prohlídky, nebo
 - z jiných důvodů na dobu delší než 6 měsíců; po provedení této prohlídky se MĚNÍ lhůta provedení periodické prohlídky,

(mimořádná prohlídka po ukončení přerušení práce se provede nejdéle do 5 pracovních dnů ode dne nového započetí výkonu dosavadní práce.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	19
	Celkem:	44

Mimořádná prohlídka se dále provádí na základě:

- žádosti předložené zaměstnavatelem z vlastního podnětu nebo podnětu zaměstnance,
- informace sdělené ošetřujícím lékařem o důvodném podezření, že změnou zdravotního stavu zaměstnance došlo ke změně zdravotní způsobilosti.

Má-li platnost dosavadního lékařského posudku uplynout v době kratší než 90 dnů nebo dosavadní lékařský posudek již není platný, a dojde-li v této době k souběhu mimořádné a periodické prohlídky, provede se periodická prohlídka; přitom se provedou i vyšetření potřebná pro mimořádnou prohlídku stanovená posuzujícím lékařem s ohledem na důvod provedení mimořádné prohlídky, nebo vyšetření stanovená v rozhodnutí příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví.

VÝSTUPNÍ PROHLÍDKA

Výstupní prohlídka se provádí za účelem zjištění zdravotního stavu zaměstnance v době ukončení výkonu práce, a to s důrazem na zjištění takových změn zdravotního stavu, u kterých lze předpokládat souvislost se zdravotní náročností vykonávané práce. Pro zjištění zdravotního stavu zaměstnance podle věty první není třeba výpis ze zdravotnické dokumentace registrujícího poskytovatele požadovat.

Na základě provedení výstupní prohlídky je posuzované osobě a osobě, která o prohlídku požádala, předáno potvrzení o jejím provedení. Kopie potvrzení se zakládá do zdravotnické dokumentace pracovnělékařských služeb.

Výstupní prohlídka se provádí:

- při ukončení pracovněprávního nebo obdobného vztahu vždy, pokud:
 - zaměstnanec vykonával rizikovou práci (kategorie 2 riziková, kategorie 3, kategorie 4)
 - u zaměstnance byla v době výkonu práce u současného zaměstnavatele uznána nemoc z povolání nebo ohrožení nemocí z povolání, pokud trvají, nebo
 - zaměstnanec utrpěl v době výkonu práce u současného zaměstnavatele pracovní úraz a v příčinné souvislosti s ním byla uznána opakovaně dočasná pracovní neschopnost, popř. bylo provedeno nové bodové ohodnocení bolesti nebo ztížení společenského uplatnění,
- před převedením zaměstnance na jinou práci nebo před změnou druhu práce, pokud jde o ukončení práce rizikové, nebo
- pokud tak stanoví jiný právní předpis,
- také v případě, kdy o to požádá zaměstnavatel nebo jeho prostřednictvím zaměstnanec.

NÁSLEDNÁ PROHLÍDKA

Následná prohlídka se provádí za účelem včasného zjištění změn zdravotního stavu vzniklých v souvislosti s prací za takových pracovních podmínek, jejichž důsledky se mohou projevit i po ukončení práce, a to za účelem včasného zajištění potřebné zdravotní péče, popřípadě odškodnění. Na základě provedení následné prohlídky se nevydává lékařský posudek.

Následná prohlídka se provádí podle přílohy č. 2 vyhlášky č. 79/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů, pokud tak stanoví:

- příslušný orgán ochrany veřejného zdraví podle zákona o ochraně veřejného zdraví, nebo
- jiný právní předpis.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	20
	Celkem:	44

Úhrady za lékařské prohlídky:

Vstupní lékařskou prohlídku hradí osoba ucházející se o zaměstnání. Zaměstnavatel osobě ucházející se o zaměstnání vstupní lékařskou prohlídku uhradí, jestliže s ní uzavře pracovněprávní nebo obdobný vztah. Věta první a druhá se nepoužije, jestliže osoba ucházející se o zaměstnání se s případným zaměstnavatelem dohodne o úhradě vstupní lékařské prohlídky i v případě neuzavření pracovněprávního nebo obdobného vztahu, anebo stanoví-li právní předpis jinak. Vstupní lékařskou prohlídku, jde-li o posouzení zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání k práci v noci a u mladistvých uchazečů, hradí případný zaměstnavatel vždy.

Poznámka: § 58 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, stanoví:

Zaměstnavatel hradí pracovnělékařské služby poskytované podle tohoto zákona, s výjimkou:

- a) posuzování nemocí z povolání,*
- b) sledování vývoje zdravotního stavu při lékařských preventivních prohlídkách u nemocí z povolání,*
- c) vývoje zdravotního stavu při lékařských preventivních prohlídkách po skončení rizikové práce.*

Formulář – žádost o posouzení zdravotní způsobilosti k práci:

Pro provedení pracovnělékařských prohlídek použije zaměstnanec / uchazeč o zaměstnání žádost, ve které musí být uvedeny předepsané údaje:

- identifikační údaje zaměstnavatele (název, sídlo, IČ),
- identifikační údaje zaměstnance / uchazeče o zaměstnání (jméno a příjmení, datum narození, adresa trvalého pobytu / bydliště),
- údaje o pracovním zařazení (dle pracovní smlouvy), o druhu a režimu práce, o rizikových faktorech (kategorizace prací dle jednotlivých rizikových faktorů pracovních podmínek), v případě výstupní prohlídky se pro potřeby následné prohlídky uvede údaj o době expozice příslušnému rizikovému faktoru,
- druh požadované pracovnělékařské prohlídky (v případě souběhu mimořádné a periodické prohlídky se uvede i tato skutečnost),
- důvod k provedení prohlídky (v případě souběhu mimořádné a periodické prohlídky se uvede i důvod pro provedení mimořádné prohlídky).

Bližší požadavky na způsob provádění lékařských prohlídek v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu. Zaměstnavatel tedy musí určit zejména:

- **jaké druhy lékařských prohlídek se ve společnosti provádějí,**
- **který poskytovatel pracovnělékařských služeb poskytuje tyto služby,**
- **lhůty jednotlivých druhů lékařských prohlídek (periody opakování),**
- **které osoby jsou povinny účastnit se lékařských prohlídek,**
- **požadavky na vedení dokumentace o lékařských prohlídkách,**
- **odpovědnosti a pravomoci.**

3.5 KATEGORIZACE PRACÍ

Kategorizace prací se provádí na základě zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, § 37 odst. 2. Podle míry výskytu faktorů, které mohou ovlivnit zdraví zaměstnanců, a jejich rizikovosti pro zdraví se práce zařazují do čtyř kategorií. Kritéria, faktory a limity pro zařazení prací do kategorií stanoví prováděcí právní předpis; hodnocení rizika a minimální ochranná opatření stanoví zvláštní právní předpis.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	21
	Celkem:	44

O zařazení prací do třetí nebo čtvrté kategorie rozhoduje příslušný orgán ochrany veřejného zdraví, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Žádost o zařazení prací do kategorií, která má předepsané náležitosti, předkládá zaměstnavatel, a to do 30 kalendářních dnů ode dne zahájení výkonu prací.

Poznámka: Náležitosti žádosti o zařazení práce do kategorie stanoví § 37 odst. 3 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Práce do druhé kategorie zařazuje zaměstnavatel, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, a to do 30 kalendářních dnů ode dne zahájení jejich výkonu, změny podmínek odůvodňující zařazení práce do druhé kategorie, nebo do 10 dnů ode dne vykonatelnosti rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví.

Ostatní práce na pracovištích zaměstnavatele, které nebyly zařazeny do kategorie druhé, třetí nebo čtvrté, se považují za práce kategorie první.

Zaměstnavatel je povinen:

- neprodleně oznámit příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví práce, které zařadil do druhé kategorie, a údaje rozhodné pro toto zařazení, a současně předložit protokoly o měření nebo vyšetření faktorů pracovních podmínek (toto provádí pouze akreditovaná nebo autorizovaná organizace),
- informovat zaměstnance o tom, do jaké kategorie byla jím vykonávaná práce zařazena (v rámci školení),
- ověřit aktuálnost, příp. zajistit aktualizaci kategorizace prací při změně prováděných činností a současně rizikových faktorů pracovního prostředí nebo při vzniku nové profese s novou náplní činnosti.

Faktory, které mohou ovlivnit zdraví zaměstnanců a které se hodnotí, jsou následující:

- prach
- chemické látky
- hluk
- vibrace
- neionizující záření a elektromagnetická pole
- fyzická zátěž
- pracovní poloha
- zátěž teplem
- zátěž chladem
- psychická zátěž
- zraková zátěž
- práce s biologickými činiteli
- práce ve zvýšeném tlaku vzduchu

Poznámka: Limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů a podmínky jejich provedení upravuje prováděcí právní předpis.

Měření a vyšetření pro účely zařazení prací do druhé, třetí nebo čtvrté kategorie nebo změn zařazení prací do těchto kategorií, která jsou potřebná k hodnocení rizik, může zaměstnavatel provést jen prostřednictvím držitele osvědčení o akreditaci nebo držitele autorizace k příslušným měřením nebo vyšetřením, je-li pro obor měření nebo vyšetřování autorizace nebo akreditace

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	22
	Celkem:	44

právními předpisy upravena, pokud není sám takto kvalifikovaný (viz § 38 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Příslušný orgán ochrany veřejného zdraví může z moci úřední rozhodnout o zařazení práce první nebo druhé kategorie do kategorie rizikových prací.

Poznámka: § 39 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví: „Rizikovou prací, kterou se pro účely tohoto zákona rozumí práce, při níž je nebezpečí vzniku nemoci z povolání nebo jiné nemoci související s prací, je práce zařazená do kategorie třetí a čtvrté a dále práce zařazená do kategorie druhé, o níž takto rozhodne příslušný orgán ochrany veřejného zdraví nebo tak stanoví zvláštní právní předpis“.

Další povinnosti zaměstnavatele, na jehož pracovištích jsou vykonávány rizikové práce, jsou stanoveny v zákoně o ochraně veřejného zdraví.

Příklady kategorizace prací

Vedoucí pracovník

- provádí řídicí a administrativní úkony, obchodní činnost, kontrolní činnost
- pracoviště je umístěno ve vytápěné budově se sociálním zázemím a moderním vybavením (PC, tiskárny, kopírky)
- nepravidelně používá osobní vozidlo
- pracovní doba: 8 hodin, jednosměnný provoz
- hodnocené faktory: žádný z hodnocených faktorů neodpovídá kritériím kategorie 2, 3 nebo 4 dle vyhl. č. 432/2003 Sb.
- návrh kategorie, do které má být práce zařazena: **kategorie 1**

Administrativní pracovník

- provádí obvyklé administrativně – obchodní činnosti
- pracoviště je umístěno ve vytápěné budově se sociálním zázemím a moderním vybavením (PC, tiskárny, kopírky)
- pracovní doba: 8 hodin, jednosměnný provoz
- hodnocené faktory: žádný z hodnocených faktorů neodpovídá kritériím kategorie 2, 3 nebo 4 dle vyhl. č. 432/2003 Sb.
- návrh kategorie, do které má být práce zařazena: **kategorie 1**

Skladník

- provádí obsluhu skladu a skladovacích zařízení, ruční manipulace s materiálem
- pracoviště je umístěno ve vytápěné budově se sociálním zázemím
- pracovní doba: 8 hodin, jednosměnný provoz
- hodnocené faktory: na základě časového snímku pracovního dne, odborného posouzení (měření) a vzhledem k druhu práce, používaným zařízením a době expozice je zřejmé, že hodnocený faktor – fyzická zátěž – naplňuje kritéria kategorie 2; ostatní hodnocené faktory neodpovídají kritériím kategorie 2, 3, nebo 4 dle vyhl. č. 432/2003 Sb.
- návrh kategorie, do které má být práce zařazena: **kategorie 2**

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	23
	Celkem:	44

Dokument – žádost o zařazení prací do kategorií, který se předkládá orgánu ochrany veřejného zdraví, musí obsahovat:

- označení práce,
 - název a umístění pracoviště, kde je daná práce vykonávána,
 - výsledky hodnocení expozice fyzických osob vykonávajících danou práci jednotlivým rozhodujícím faktorům pracovních podmínek v charakteristické směně, včetně doby trvání této expozice,
 - délku směny; u vícesměnného provozu režim střídání směn,
 - návrh kategorie, do které má být práce zařazena,
 - počet zaměstnanců vykonávajících danou práci, z toho počet žen,
 - opatření přijatá k ochraně zdraví zaměstnanců vykonávajících danou práci.
- + připojí se protokoly o měření nebo vyšetření faktorů pracovních podmínek

3.6 PRÁCE ZAKÁZANÉ ŽENÁM A MLADISTVÝM

Stanoví se na základě vyhlášky č. 180/2015 Sb., o pracích a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním – matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání (vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích).

Seznam prací a pracovišť zakázaných těhotným zaměstnankyním, kojícím zaměstnankyním, zaměstnankyním – matkám do konce devátého měsíce po porodu – příklad:

- práce spojené s ruční manipulací s břemenem, jehož hmotnost při občasné manipulaci překračuje 10 kg nebo při časté manipulaci 5 kg,
- práce vykonávané vsedě, spojené s častým zvedáním nebo přenášením břemene o hmotnosti vyšší než 2 kg,
- práce spojené se zaujímáním pracovní polohy v hlubokém předklonu, vkleče, v dřepu, vleže, ve stoji na špičkách, s rukama nad výškou ramen, s rotací trupu nebo úklony trupu o více než 10 stupňů, jde-li o opakující se pracovní úkony,
- práce spojené s tlakem na břicho,
- práce, při nichž nelze upravit parametry pracovního místa s ohledem na antropometrické změny těla,
- práce vykonávané v pracovní poloze vstoje nebo vsedě s převahou statické složky práce bez možnosti její změny,
- práce spojené s přepravou břemene pomocí jednoduchého bezmotorového prostředku, při nichž je vynakládána tažná síla 115 N nebo tlačná síla vyšší než 160 N,
- práce a činnosti spojené s expozicí chemickým látkám nebo chemickým směsím (viz vybrané látky a směsi dle vyhlášky č. 180/2015 Sb.), viz poznámka,
- práce, při nichž hrozí zhroucení konstrukce, staveb nebo pád předmětů,
- práce ve výškách nad 1,5 m, nad volnou hloubkou přesahující 1,5 m nebo na souvislé ploše, jejíž sklon od vodorovné roviny je 10 stupňů a větší,
- práce přesčas (těhotné zaměstnankyně; zaměstnankyně a zaměstnanci, kteří pečují o dítě mladší než 1 rok), viz zákoník práce.

Seznam prací a pracovišť zakázaných mladistvým – příklad:

- práce, které se zřetelem k anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštěnostem v tomto věku jsou pro ně nepřiměřené, nebezpečné nebo škodlivé jejich zdraví,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	24
	Celkem:	44

- práce, při nichž jsou vystaveni zvýšenému nebezpečí úrazu nebo při jejichž výkonu by mohli vážně ohrozit bezpečnost a zdraví ostatních zaměstnanců nebo jiných fyzických osob,
- práce spojené s ruční manipulací s břemenem, jehož hmotnost při občasné manipulaci překračuje u chlapců 20 kg nebo při časté manipulaci 15 kg, u dívek pak při občasné manipulaci 15 kg nebo při časté manipulaci 10 kg,
- práce vykonávané vsedě chlapci, spojené s častým zvedáním a přenášením břemene o hmotnosti vyšší než 4,5 kg, nebo dívkami o hmotnosti vyšší než 2,5 kg,
- práce spojené s přepravou břemene pomocí jednoduchého bezmotorového prostředku, při nichž je chlapci vynakládána tažná síla vyšší než 150 N nebo tlačná síla vyšší než 200 N nebo při nichž je dívkami vynakládána tažná síla vyšší než 115 N nebo tlačná síla vyšší než 160 N,
- práce a činnosti spojené s expozicí chemickým látkám nebo chemickým směsím (viz vybrané látky a směsi dle vyhlášky č. 180/2015 Sb.), viz poznámka
- práce ve výškách nad 1,5 m, nad volnou hloubkou přesahující 1,5 m nebo na souvislé ploše, jejíž sklon od vodorovné roviny je 10 stupňů a větší,
- práce, při nichž hrozí zhroucení konstrukce, staveb nebo pád předmětů,
- práce přesčas, viz zákoník práce,
- práce v noci (výjimečně mohou mladiství zaměstnanci starší než 16 let konat noční práci nepřesahující 1 hodinu, jestliže je to třeba pro jejich výchovu k povolání, a to pod dohledem zaměstnance staršího 18 let, je-li tento dohled pro ochranu mladistvého zaměstnance nezbytný; noční práce mladistvého zaměstnance musí bezprostředně navazovat na jeho práci připadající podle rozvrhu směn na denní dobu), viz zákoník práce.

Poznámka: Jedná se zejména o látky toxické, karcinogenní, mutagenní, toxické pro reprodukci, senzibilizující, u mladistvých zaměstnanců také hořlaviny nebo výbušniny. Patří zde např.:

- *automobilový benzín: H350 Může vyvolat rakovinu (karcinogen), H340 Může vyvolat genetické poškození (mutagen)*
- *některé čisticí a dezinfekční prostředky: H317 Může vyvolat alergickou kožní reakci, H334 Při vdechování může vyvolat příznaky alergie nebo astma nebo dýchací potíže*

Seznam prací a pracovišť zakázaných ženám a mladistvým v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu. Zaměstnavatel tedy musí stanovit:

- **seznam prací a pracovišť zakázaných těhotným ženám, kojícím ženám, ženám do konce devátého měsíce po porodu,**
- **seznam prací a pracovišť zakázaných mladistvým.**

3.7 OSOBNÍ OCHRANNÉ PRACOVNÍ PROSTŘEDKY

Osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP) jsou prostředky osobní ochrany schválené příslušnou autorizovanou zkušebnou a určené k tomu, aby se zaměstnanci jejich používáním chránili před riziky, která by mohla ohrozit jejich život, bezpečnost nebo zdraví při práci.

Zaměstnavatel je povinen:

- poskytovat bezplatně zaměstnancům OOPP, mycí a čisticí prostředky,
- informovat zaměstnance o rizicích, před kterými je používání OOPP chrání,
- seznámit zaměstnance se způsobem používání OOPP a s návodem výrobce,
- kontrolovat vybavenost a správné používání OOPP jen k těm účelům, pro které jsou určeny,
- vybavit zaměstnance OOPP v mimořádných případech, v případech přidělení práce nebo úkolu mimo běžné pracovní a funkční zařazení zaměstnance,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	25
	Celkem:	44

- zajistit nebo provést výměnu OOPP, když je snížena jejich ochranná funkce,
- poskytnout zaměstnancům mycí a čisticí prostředky, příp. regenerační krémy a masti (tyto prostředky se poskytují zaměstnancům, kteří přicházejí do styku s látkami, jež mohou způsobit podráždění pokožky nebo znečištění zaměstnance, a to podle druhu používané látky – např. při úklidových činnostech),
- vést evidenci o výdeji OOPP.

Zaměstnanci jsou povinni:

- používat OOPP v souladu s příkazy a pokyny zaměstnavatele, způsobem, se kterým byli seznámeni, v souladu s návodem výrobce,
- řádně pečovat o přidělené OOPP,
- oznamovat závady na přiděleném OOPP svému nadřízenému,
- nepoužívat poškozené nebo nefunkční OOPP.

Příklady poskytovaných OOPP:

Činnost	Druh OOPP	Rizika, před nimiž OOPP chrání	Předpokládaná doba životnosti
Skladník	Pracovní oděv (keprový nebo montérky) nebo pracovní plášť	Znečištění běžného oděvu – prach, nečistoty, postříkání apod.	12 měsíců
	Pracovní obuv ochranná, kožená, protiskluzová	Uklouznutí, zakopnutí, upadnutí, náraz apod.	24 měsíců
	Rukavice ochranné, kožené, prstové	Bodné, řezné rány, škrábance, odřeniny	12 měsíců
	Ochranná přilba (při manipulaci s materiálem ve výškách nad 2 m)	Nárazy, údery při pádu předmětů s výšky	36 měsíců
Skladník v nevytápěném skladu	Kabát ¾ nebo vesta	Chlad, povětrnostní vlivy	36 měsíců
Úklidové práce	Ochranné gumové rukavice (odolné vůči žíravinám – při použití žíravin)	znečištění rukou, odmaštění pokožky, působení čisticích prostředků (žíravín)	6 měsíců
	Ochranné brýle (při použití žíravín)	zasažení očí chemickou látkou (žíravinou)	36 měsíců
Řidič služebního vozidla	Výstražná vesta s vysokou viditelností	Zranění způsobené jiným automobilem z důvodu špatné viditelnosti při opravě vozidla	36 měsíců

Výstražné vesty s vysokou viditelností:

- jejich používání se vztahuje k činnostem, při nichž se používají dopravní prostředky,
- při odstraňování poruch, ke kterým došlo během jízdy na pozemních komunikacích a kdy je nutno na ně vstoupit, musí zaměstnanci používat výstražné vesty s vysokou viditelností vyhovující požadavkům normových hodnot,
- pokud řidič nemá výstražnou vestu, nemůže vystoupit z vozidla z důvodu možného rizika (zranění způsobené jiným automobilem z důvodu špatné viditelnosti při opravě svého vozidla).

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	26
	Celkem:	44

- řidič tzv. referentského (služebního) vozidla nemusí mít přidělenou vlastní výstražnou vestu, vždy ale musí být zajištěno, že v každém služebním vozidle bude umístěna tato výstražná vesta s vysokou viditelností.

Poznámka: Motorová vozidla, s výjimkou motocyklů a mopedů, musí být vybavena oděvním doplňkem s označením z retroreflexního materiálu. Povinnou výbavu motorových vozidel stanoví vyhláška č. 341/2014 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tímto oděvním doplňkem je např. vesta oranžové nebo žlutozelené barvy doplněná pruhy z retroreflexního materiálu.

Poznámka: Pro běžné administrativní činnosti se většinou OOPP neposkytují. Vždy je však potřeba nejprve provést analýzu rizik a následně určit, zda je potřeba zaměstnance vybavit OOPP či nikoliv (např. gumové rukavice pro drobné úklidové práce – práce s čisticími prostředky).

Vhodné osobní ochranné pracovní prostředky na základě vyhodnocení rizik, musí být stanoveny v technologickém postupu pro konkrétní práci. OOPP poskytuje příslušný vedoucí pracovník odpovědný za vykonávané práce, vždy před zahájením práce, prokazatelným způsobem – proti podpisu.

Příklad – ochranné brýle / obličejový štít:

Z důvodu možného zasažení očí nebo obličeje mechanickými částicemi (při údržbových pracích, při práci s el. nářadím s možným odletem třísek apod.) jsou zaměstnanci povinni používat ochranné brýle proti mechanickým částicím nebo obličejový štít. V případě, že bude tyto činnosti vykonávat dle pracovního zařazení více pracovníků, postačí, když budou tyto OOPP k dispozici na ohroženém pracovišti, nemusí být tedy vydávány každému zaměstnanci samostatně.

Příklad – ochranné brýle:

Z důvodu možného zasažení očí chemickými látkami (při manipulaci s žíravinami, čisticími a dezinfekčními prostředky, automobilovým benzínem) jsou zaměstnanci povinni používat ochranné brýle, pokud hrozí nebezpečí zasažení očí nebo obličeje, např. při použití obalu s rozprašovačem, při mimořádné události.

Příklad – ochranné rukavice:

Ochranné gumové rukavice (chemické, odolné vůči žíravinám) zaměstnanec použije při provádění úklidových prací za použití žíraviny (Savo, Domestos, hydroxid sodný) nebo při manipulaci s automobilovým benzínem (pohon pro zahradní techniku). Vhodné gumové rukavice – např. butylkaučuk, polyvinylchlorid. Pozor – tenké jednorázové rukavice jsou nevhodné, neposkytují dostatečnou ochranu proti žíravinám!

Blíže požadavky na způsob poskytování OOPP, příp. také mycích, čistících a dezinfekčních prostředků nebo ochranných nápojů v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu, např. OS Všeobecné zásady pro poskytování OOPP. Zaměstnavatel tedy na základě analýzy rizik musí určit zejména:

- druh poskytovaných OOPP podle jednotlivých profesí,
- rizika, před kterými OOPP chrání,
- zásady pro poskytování OOPP,
- zásady pro poskytování mycích a čistících prostředků,
- zásady pro poskytování ochranných nápojů,
- požadavky na vedení dokumentace o poskytovaných OOPP apod.,
- odpovědnosti a pravomoci.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	27
	Celkem:	44

3.8 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A PRACOVNÍ ÚRAZY

Za mimořádnou událost se považuje:

- pracovní úraz,
- požár, výbuch,
- přepadení,
- zhroucení konstrukcí,
- zamoření objektu látkami ohrožujícími zdraví nebo život lidí,
- a další (dle typu provozu).

Zaměstnavatel je povinen:

- přijímat opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí,
- vybavit všechna pracoviště knihou úrazů tak, aby byla za všech okolností zabezpečena možnost zápisu o vzniklých úrazech,
- vybavit pracoviště potřebným počtem lékárníček, umístit je na volně přístupném, suchém a čistém místě a stanovit jejich vybavení,
- zabezpečit pravidelnou kontrolu lékárníček spojenou s kontrolou použitelnosti léků a materiálu a evidenci při výdeji, tzn. určit odpovědné osoby, které budou provádět kontroly lékárníček a doplňovat potřebné prostředky,
- seznámit zaměstnance se zásadami pro poskytování první pomoci – zpracovat traumatologický plán (plán první pomoci),
- zveřejnit na pracovišti na viditelném místě čísla tísňového volání, čísla poruchových a havarijních služeb, příp. další důležitá telefonní čísla, např. závodní lékař apod.,
- zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména zdravotnické záchranné služby, Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky a organizují evakuaci zaměstnanců, zajistit ve spolupráci se zařízením poskytujícím pracovnělékařskou péči jejich vyškolení a vybavení v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti.

Poznámka: Zabezpečení první pomoci se týká všech stavů ohrožujících zdraví a život. Nejdůležitější je pomoc poraněným při úrazech, jak pracovních, tak i nepracovních tak, aby škody na zdraví i následky úrazu byly co nejmenší. Včasné, rozsahem i kvalitou správné poskytnutí první pomoci může pak nejenom omezit následky úrazu, ale i zabránit bezprostřednímu ohrožení života.

Zaměstnanci jsou povinni:

- každý zaměstnanec, který zjistí nebo obdrží informaci o hrozbě nebo vzniku mimořádné události, je povinen tuto skutečnost neprodleně oznámit nadřízenému zaměstnanci,
- postupovat dle pokynů pro případ vzniku mimořádné události (dle typu mimořádné události),
- poskytnout první pomoc osobám, které utrpěly úraz nebo poranění.

Požár, výbuch

Zaměstnanci jsou povinni:

- pokusit se požár uhasit všemi dostupnými prostředky (hasicími přístroji),
- pokud požár zlikvidovat nelze, bezodkladně vše ohlásit Hasičskému záchrannému sboru (tel. 150), vyhlásit požární poplach (voláním „HOŘÍ“) a provést nutná opatření k zamezení šíření požáru, např. odstranit hořlavé látky,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	28
	Celkem:	44

- vypnout nebo zajistit vypnutí el. proudu a plynu,
- ohlásit svému nadřízenému zaměstnanci každý požár i takový, který sami uhasí,
- řídit se pokyny zaměstnance, který organizuje likvidaci požáru nebo výbuchu (popř. evakuaci), zachovat klid a rozvahu a shromáždit na určeném místě v bezpečí, např. venku před objektem,
- řídit pokyny velitele zásahu po příjezdu zásahových jednotek požární ochrany,
- poskytovat přiměřenou osobní a věcnou pomoc (nevystaví-li vážnému nebezpečí sebe nebo osoby blízké anebo nebrání-li jim v tom důležitá okolnost), poskytovat první pomoc postiženým osobám.

POZOR: K hašení zařízení pod el. proudem se nesmí použít voda, vodní ani pěnové hasicí přístroje nebo hydranty z důvodu nebezpečí úrazu el. proudem! Vodu také nelze použít pro hašení požárů hořlavých kapalin!

POZOR: V případě evakuace je zakázáno používat výtahy vzhledem k možnému přerušení dodávky elektrického proudu! Při evakuaci se smí používat pouze výtahy, které jsou označeny tabulkou EVAKUAČNÍ VÝTAH.

Vedoucí zaměstnanci jsou povinni:

- organizovat záchranné práce a poskytování první pomoci,
- zajistit, aby všechny osoby opustily ohrožený prostor, organizovat evakuaci osob a majetku dle charakteru a závažnosti mimořádné události, a to nejkratší možnou trasou po vyznačených únikových cestách (únikových východech) směrem od místa vzniku mimořádné události buď do bezpečně vzdáleného prostoru a/nebo ven na volné prostranství,
- zajistit vypnutí el. proudu a plynu a podle možností zajistit odstranění hořlavých komponentů, které mohou zvyšovat riziko šíření požáru,
- oznamovat bezodkladně vedení společnosti a územně příslušnému operačnímu středisku Hasičského záchranného sboru kraje každý vzniklý požár.

Pracovní úrazy

Definice podle § 271k zákoníku práce:

- pracovním úrazem pro účely tohoto zákona je poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním,
- jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů,
- pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět.

Zaměstnanec je povinen:

- bezodkladně oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci svůj pracovní úraz, pokud mu to jeho zdravotní stav dovolí, pracovní úraz jiného zaměstnance, popřípadě úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem,
- poskytnout první pomoc osobám, které utrpěly úraz nebo poranění,
- zavolat lékařskou službu (tel. 155), pokud je to nutné,
- zajistit, aby v případě závažného, hromadného či smrtelného úrazu zůstalo místo úrazu v původním stavu až do příchodu vedoucího zaměstnance, příp. šetřící komise,
- odsouhlasit svým podpisem záznam v knize úrazů, příp. záznamu o úrazu,
- spolupracovat při zjišťování příčin vzniku úrazu, poskytovat veškeré potřebné informace.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	29
	Celkem:	44

Zaměstnavatel je povinen:

- vybavit všechna pracoviště knihou úrazů tak, aby byla za všech okolností zabezpečena možnost zápisu o vzniklých úrazech,
- vést evidenci o všech úrazech (v knize úrazů), i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nebo byla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující 3 kalendářní dny,
- vyhotovit záznam o úrazu neprodleně, nejpozději však do 5 pracovních dnů ode dne, kdy se o úrazu dozvěděl a vést dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo:
 - ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny (tzn. bylo-li vystaveno potvrzení o pracovní neschopnosti a je zřejmé, že pracovní neschopnost přesáhne 3 kalendářní dny), nebo
 - k úmrtí zaměstnance,
- předat postiženému zaměstnanci jedno vyhotovení záznamu o úrazu (v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům),
- ohlásit pracovní úraz a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím,
- ohlásit bez zbytečného odkladu pracovní úraz stanoveným orgánům a institucím, došlo-li k pracovnímu úrazu, u kterého poškození zdraví vyžaduje hospitalizaci zaměstnance (uložení na lůžko ve zdravotnickém zařízení) po dobu delší jak 5 dní a nebo se jedná o smrtelný úraz (ohlašovací povinnost).

Poznámka: Vláda stanoví nařízením:

- způsob vedení evidence úrazů v knize úrazů, ohlašování úrazů,
- vyhotovování a zasílání záznamu o úrazu a záznamu o úrazu – hlášení změn,
- okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz, zasílá záznam o úrazu a záznam o úrazu – hlášení změn,
- co se rozumí smrtelným pracovním úrazem pro statistické účely,
- vzor záznamu o úrazu a vzor záznamu o úrazu – hlášení změn.

Nařízení vlády č. 201/2010 Sb. přesně obsahuje výčet údajů, které musí kniha úrazů obsahovat, na rozdíl od nařízení vlády č. 494/2001 Sb., které pouze nařizovalo, že kniha úrazů musí obsahovat všechny údaje potřebné k sepsání záznamu o úrazu, bez jejich konkrétního výčtu.

Podle nařízení vlády č. 201/2010 Sb. vede zaměstnavatel evidenci o úrazech v knize úrazů v elektronické nebo listinné podobě.

Pro statistické účely se smrtelným pracovním úrazem rozumí takové poškození zdraví, na jehož následky úrazem postižený zaměstnanec nejpozději do 1 roku zemřel.

Zaměstnavatel je dále povinen:

- objasnit příčiny a okolnosti vzniku každého úrazu za účasti zaměstnance (pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje) a svědků a bez vážných důvodů neměnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu,
- stanovit výši odškodnění poškozenému zaměstnanci, příp. navrhnout snížení, došlo-li k porušení předpisů k zajištění bezpečné práce,
- přijímat opatření proti opakování pracovních úrazů (součást záznamu v knize úrazů).
- vést evidenci zaměstnanců, u nichž byla uznána nemoc z povolání, která vznikla na jeho pracovištích, a uplatnit taková opatření, aby odstranil nebo minimalizoval rizikové faktory, které vyvolávají ohrožení nemocí z povolání nebo nemoc z povolání,
- plnit další povinnosti stanovené v nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	30
	Celkem:	44

Zaměstnavatel je povinen ohlásit (telefonicky nebo mailem) pracovní úraz bez zbytečného odkladu:

- územně příslušnému útvaru Policie České republiky, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s pracovním úrazem byl spáchán trestný čin,
- odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (pokud jsou ustanoveni),
- příslušnému oblastnímu inspektorátu práce, trvá-li hospitalizace úrazem postiženého zaměstnance více než 5 dnů nebo lze-li vzhledem k povaze zranění takovou dobu hospitalizace předpokládat,
- zaměstnavateli, který zaměstnance k práci u něho vyslal nebo dočasně přidělil.

Zaměstnavatel je povinen ohlásit (telefonicky nebo mailem) smrtelný pracovní úraz bez zbytečného odkladu:

- územně příslušnému útvaru Policie České republiky,
- odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (pokud jsou ustanoveni),
- příslušnému oblastnímu inspektorátu práce,
- zaměstnavateli, který zaměstnance k práci u něho vyslal nebo dočasně přidělil,
- zdravotní pojišťovně, u které byl smrtelným pracovním úrazem postižený zaměstnanec pojištěn.

Zaměstnavatel je povinen zaslat záznam o úrazu za uplynulý kalendářní měsíc nejpozději do 5. dne následujícího měsíce:

- územně příslušnému útvaru Policie České republiky, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s pracovním úrazem byl spáchán trestný čin,
- příslušnému oblastnímu inspektorátu práce,
- zdravotní pojišťovně, u které je pracovním úrazem postižený zaměstnanec pojištěn.

Zaměstnavatel je povinen zaslat záznam o smrtelném úrazu nejpozději do 5 dnů ode dne, kdy se o úrazu dozvěděl:

- územně příslušnému útvaru Policie České republiky,
- příslušnému oblastnímu inspektorátu práce,
- zdravotní pojišťovně, u které byl smrtelným pracovním úrazem postižený zaměstnanec pojištěn.

Zaměstnavatel zašle pro účely likvidace pojistných událostí z důvodu zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání záznam o úrazu i organizační jednotce pojišťovny, u které je pro tento účel pojištěn.

Poznámka: Termín, do kdy tento záznam zaslat, již není stanoven. Posílá se až po ukončení pracovní neschopnosti, společně s žádostí o odškodnění.

Záznam o úrazu – hlášení změn:

- pokud zaměstnavatel odešle záznam o úrazu a následně se dozví o skutečnostech, které vedou ke změně v něm uvedených údajů, vyhotoví zaměstnavatel úrazem postiženého zaměstnance záznam o úrazu – hlášení změn,
- záznam o úrazu – hlášení změn vyhotoví zaměstnavatel v případě, že:
 - hospitalizace úrazem postiženého zaměstnance přesáhla 5 po sobě jdoucích dnů a byla ukončena po odeslání záznamu o úrazu,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	31
	Celkem:	44

- dočasná pracovní neschopnost úrazem postiženého zaměstnance v důsledku jeho úrazu byla ukončena po odeslání záznamu o úrazu,
- zaměstnanec postižený úrazem na jeho následky nejpozději do 1 roku zemřel,
- došlo ke změně v posouzení zdroje nebo příčiny úrazu, povahy úrazu, popřípadě k jiným skutečnostem majícím vliv na zpracování a obsah záznamu o úrazu – hlášení změn,
- na základě téhož pracovního úrazu vznikla a byla ukončena další pracovní neschopnost,
- záznam o úrazu – hlášení změn zašle zaměstnavatel nejpozději do 5. dne následujícího měsíce:
 - příslušnému oblastnímu inspektorátu práce,
 - zdravotní pojišťovně, u které je pracovním úrazem postižený zaměstnanec pojištěn,
 - územně příslušnému útvaru Policie České republiky, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s pracovním úrazem byl spáchán trestný čin nebo v případě smrtelného pracovního úrazu.

Zaměstnavatel zašle pro účely likvidace pojistných událostí z důvodu zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání a při smrtelném pracovním úrazu záznam o úrazu – hlášení změn i organizační složce pojišťovny, u které je pro tento účel pojištěn.

Poznámka: Termín, do kdy tento záznam zaslat, již není stanoven. Posílá se až společně s žádostí o odškodnění.

V případě, že došlo ke změně v posouzení zdroje nebo příčiny úrazu, povahy úrazu, popřípadě k jiným skutečnostem majícím vliv na zpracování a obsah záznamu o úrazu – hlášení změn, předá zaměstnavatel jedno vyhotovení záznamu o úrazu – hlášení změn úrazem postiženému zaměstnanci a v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům.

Související dokumentace (formuláře):

- Přihláška k zákonnému pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za pracovní úrazy
- Hlášení pojistné události
- Záznam o úrazu
- Záznam o úrazu – hlášení změn
- Náhrada ztráty na výdělků – ušlý výdělek
- Potvrzení lékaře o příčinné souvislosti pracovní neschopnosti s pracovním úrazem
- Posudek o bolestném
- Posudek o ztížení společenského uplatnění
- Vyúčtování lékařských nákladů
- Vyúčtování nákladů na jízdné
- Vyúčtování nákladů za použití osobního motorového vozidla
- Vyúčtování lékařských nákladů – náklady na léky
- Prohlášení o neuplatňování škody na zdraví z pojištění provozu motorového vozidla

Poznámka: Výše uvedené formuláře jsou k dispozici na internetových stránkách pojišťovny Kooperativa nebo Česká pojišťovna. Kooperativa pojišťuje všechny zaměstnavatele od 1. 1. 1993.

Bližší požadavky pro zdolávání mimořádných událostí v dané společnosti je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – OS Havarijní plán pro zdolávání mimořádných událostí, příp. v jiném dokumentu, např. Traumatologický plán – plán první pomoci. Účelem takové dokumentace je:

- předcházet zraněním osob,
- snižovat poškození majetku společnosti,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	32
	Celkem:	44

- **zajistit systematickou, bezpečnou a plynulou organizaci záchranných a evakuačních prací v případě vzniku mimořádné události,**
- **stanovit pokyny pro poskytování první pomoci,**
- **stanovit požadavky na vedení potřebné dokumentace a záznamů,**
- **stanovit odpovědnosti a pravomoci.**

3.9 ELEKTRICKÉ SPOTŘEBIČE

Mezi elektrické spotřebiče patří:

- elektrické spotřebiče pro domácnost a podobné účely – konvice, lednice, mikrovlnky, vařiče, spirály pro ohřev vody apod.
- elektrická svítidla,
- elektrická zařízení informační techniky – počítače, tiskárny apod.,
- přístroje spotřební elektroniky,
- pohyblivé přívody a šňůrová vedení,
- elektrické a elektronické měřicí přístroje,
- ostatní elektrické spotřebiče podobného charakteru – rádia, ventilátory, přímotopy nebo jiné druhy topidel apod.

Bezpečnostní požadavky na elektrické spotřebiče:

- kryty, držadla, spínače ani jiné ovládací prvky nesmějí být poškozeny tak, aby byla snížena jejich ochrana před nebezpečným dotykem,
- elektromotor elektrického spotřebiče nesmí být poškozený ani zjevně zaprášený,
- větrací otvory spotřebiče nesmí být zaprášené ani zakryté,
- šrouby připojovacích svorek musí být řádně dotaženy,
- násuvné spoje musí mít spolehlivý vzájemný styk,
- spájené spoje musí být dostatečně pevné,
- pohyblivé přívody a kabely nesmí mít poškozenou izolaci, musí být zajištěny proti vytržení a vidlice, zástrčky, zásuvky nebo přívody nesmí být poškozené.

Zaměstnavatel je povinen:

- všechny elektrické spotřebiče náležitě označit a evidovat tak, aby za všech okolností bylo zřejmé, o jaký spotřebič se jedná,
- seznámit zaměstnance s návodem k obsluze spotřebiče, s nimiž přicházejí do styku a upozornit na možná rizika,
- zajišťovat ve stanovených termínech a rozsahu pravidelné elektro revize a kontroly u osoby s příslušnou kvalifikací podle vyhl. č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, a odstraňovat zjištěné nedostatky,
- ukládat doklady o provedených revizích elektrických spotřebičů,
- zajišťovat údržbu a opravy u odborné servisní firmy,
- zařízení nevyhovující bezpečnostním požadavkům vyřadit z užívání a toto viditelně vyznačit.

Zaměstnanci jsou povinni:

- používat jen povolené elektrické spotřebiče,
- dodržovat pracovní postupy a pokyny uvedené v návodech výrobců pro obsluhu,
- používat elektrické spotřebiče jen k těm účelům, pro které jsou výrobcem určeny,
- zajistit odpovídající bezpečný pracovní prostor k obsluze,
- odpojit vidlici přívodu el. proudu ze zásuvky v případě přemísťování spotřebiče z místa na místo,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	33
	Celkem:	44

- vypnout a odpojit od sítě všechny spotřebiče, které nejsou používány,
- vést pohyblivé přívody elektrických spotřebičů mimo průchody a komunikace, nikdy ne přes ostré hrany, aby nedocházelo k jejich deformaci,
- veškeré závady a poškození hlásit svému nadřízenému,
- provádět běžnou údržbu spotřebičů podle pokynů výrobce uvedených v návodu k obsluze, údržbu provádět jen je-li zařízení odpojeno od přívodu elektrického proudu.

Zaměstnanci nesmí:

- používat vlastní, neschválené a nevidované elektrické spotřebiče,
- obsluhovat spotřebiče mokřima rukama nebo jsou-li spotřebiče mokré,
- provádět opravy spotřebičů, včetně jejich přívodů, bez náležité odborné způsobilosti podle vyhlášky č. 50/1978 Sb. a bez pověření k této činnosti,
- přetěžovat spotřebiče nad stanovené technické parametry výrobce,
- používat spotřebiče, pokud na nich vznikne vážná porucha funkce,
- používat spotřebiče s poškozeným elektrickým přívodem,
- používat elektrické spotřebiče s chybějícím ochranným krytem,
- vést pohyblivé elektrické přívody přes ostré hrany, namáhat je tahem,
- otevírat nebo odstraňovat bezpečnostní kryty a prvky, zakrývat větrací otvory,
- provádět údržbu nebo opravu spotřebičů pod napětím elektrického proudu bez souhlasu zaměstnavatele a bez použití izolovaného nářadí a nástrojů,
- zapojovat do stejné zásuvky s počítačem spotřebiče většího příkonu (vařič, ventilátor, kopírka apod.).

Blíže požadavky pro zajištění bezpečné práce s elektrickými spotřebiči v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu, např. OS Provozní bezpečnostní předpis pro používání elektrických spotřebičů. Zaměstnavatel tedy musí určit zejména:

- požadavky na školení pracovníků,
- požadavky na el. spotřebiče,
- požadavky na obsluhu el. spotřebičů,
- požadavky na pracoviště,
- požadavky na provádění údržby, oprav, kontrol, revizí,
- pracovní rizika a opatření k jejich odstranění,
- požadavky na vedení dokumentace a evidence používaných el. spotřebičů,
- odpovědnosti a pravomoci.

3.10 SKLADOVÁNÍ A MANIPULACE S BŘEMENY, REGÁLY

Zaměstnavatel je povinen:

- zajistit, aby komunikace a podlahy ve skladu a v prostorách určených ke skladování byly nepoškozené, uklizené, čisté, nekluzké,
- zajistit stabilitu regálů ve všech provozních stavech, tzn. prázdných, částečně i zcela zaplněných, např. ukotvením do stavební konstrukce (opření o stěnu nebo o jiný regál je zakázáno),
- označit všechny regály štítky s uvedením největší nosnosti buňky a nejvyššího počtu buněk ve sloupci, nosnost regálu zaručuje výrobce (dodavatel) včetně dodání technické dokumentace k regálu; pokud není znám výrobce regálu (není k dispozici dokumentace), zajistí zaměstnavatel provedení zkoušky nosnosti a vyhotovení záznamu,
- zajistit dostatečnou šířku uliček mezi regály tak, aby odpovídala způsobu ukládání manipulačních jednotek, šířka uličky pro průjezd manipulačních vozíků (včetně paletových) musí být alespoň o 0,4 m větší než největší šířka manipulačních vozíků nebo nákladu,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	34
	Celkem:	44

- zajistit provádění kontrol regálů před uvedením do provozu, po přemístění, přestavění a dále nejméně 1x ročně, provedení kontroly musí být prokazatelné (např. protokol o kontrole regálů), regál musí být zkontrolován z hlediska jeho stability, tuhosti spojů, svislosti a vodorovnosti konstrukce apod.,
- zajistit označení regálu v případě, že nevyhovuje bezpečnostním a technickým požadavkům a znemožnit jeho použití v době nevyhovujícího stavu (výrazně označit),
- označit prostory, do kterých nemají přístup nepovolané osoby, tabulkou „Nepovolaným vstup zakázán“.

Zaměstnanci jsou povinni:

- materiál a předměty ukládat jen na určených místech,
- zajistit trvalý přístup k regálům, nic nesmí bránit zakládání a odebírání materiálu z regálů,
- ukládat materiál a předměty do regálů tak, aby se zamezilo jejich vypadnutí, sesunutí, apod., tzn. rovnoměrně a stabilním způsobem, kusový materiál zajistit podložkami, zarážkami, opěrami, stojany, klíny, provázáním apod.,
- provádět ruční obsluhu regálů do max. výšky 1,8 m, ve výšce nad 1,8 m se musí zakládání do regálů provádět z bezpečných zařízení (žebříky, schůdky, manipulační plošina apod.),
- zajistit pevné uchopení, dostatečný prostor a bezpečný způsob manipulace s břemeny,
- ukládat na pracovišti hořlavé kapaliny a chemické látky jen v originálních obalech, rozlité kapaliny ihned odstranit.

Zaměstnanci nesmí:

- ukládat materiál ani jiné předměty v komunikačních prostorech, na únikových cestách a východech a kolem regálů,
- přetěžovat skříně a regály nad stanovenou nosnost,
- vstupovat nebo lézt do regálů,
- používat regály, jejichž technický stav by mohl ohrozit bezpečnost osob nebo majetku,
- zakládat do regálu poškozené manipulační jednotky (bedny, krabice apod.),
- překračovat max. hmotnostní limity při ruční manipulaci s břemeny.

Poznámka: Ruční manipulací s břemenem se rozumí přepravování nebo nošení břemene jedním nebo současně více zaměstnanci včetně jeho zvedání, pokládání, strkání, tahání, posunování nebo přemisťování, při kterém v důsledku vlastností břemene nebo nepříznivých ergonomických podmínek může dojít k poškození páteře zaměstnance nebo onemocnění z jednostranné nadměrné zátěže. Za ruční manipulaci s břemenem se pokládá též zvedání a přenášení živého břemene.

Hygienické limity pro hmotnost ručně manipulovaného břemene		
	Muži	Ženy
Přípustný limit při občasné zvedání a přenášení (přerušované zvedání a přenášení břemene nepřesahující souhrnně 30 minut za osmihodinovou směnu)	50 kg	20 kg
Přípustný limit při častém zvedání a přenášení (zvedání a přenášení břemene přesahující souhrnně 30 minut za osmihodinovou směnu)	30 kg	15 kg
Přípustný limit při práci vsedě	5 kg	3 kg
Průměrný limit pro celosměnovou kumulativní hmotnost břemen v průměrné osmihodinové směně	10.000 kg	6.500 kg

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	35
	Celkem:	44

Hygienické limity pro tlačné a tažné síly při manipulaci s břemenem pomocí jednoduchého bezmotorového prostředku		
	Muži	Ženy
Přípustný limit pro tlačné síly	310 N	250 N
Přípustný limit pro tažné síly	280 N	220 N

Poznámka: Práce spojená s ruční manipulací s břemenem překračující stanovené hygienické limity musí být přerušována bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců.

Bližší požadavky pro zajištění bezpečné práce ve skladech a při manipulaci s břemeny v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu, např. OS Místní provozní řád skladů. Zaměstnavatel tedy musí určit zejména:

- požadavky na školení pracovníků,
- požadavky na skladování – v regálech, na paletách, ve stohu apod.,
- požadavky na regály a jejich používání,
- požadavky na pracoviště – komunikace ve skladu, bezpečnostní značení apod.,
- požadavky na provádění údržby, oprav, kontrol, revizí,
- pracovní rizika a opatření k jejich odstranění,
- požadavky na vedení dokumentace a evidence používaných zařízení, regálů,
- odpovědnosti a pravomoci.

3.11 SCHŮDKY, ŽEBŘÍKY

Zaměstnavatel je povinen:

- označit žebříky nebo schůdky evidenčním číslem (z důvodu kontroly),
- zajistit provádění kontrol žebříků a schůdků v souladu s návodem výrobce, nejméně 1x ročně, provedení kontroly musí být prokazatelné (např. protokol o kontrole žebříků a schůdků),
- seznámit zaměstnance s návodem výrobce a se způsobem používání,
- vybavit zaměstnance vhodnou výstrojí nebo vhodně upraveným pracovním oděvem pro uložení drobného materiálu, např. hřebíky, šrouby (zejména při údržbě, opravách apod.).

Zaměstnanci jsou povinni:

- používat žebřík nebo schůdky podle pokynů výrobce,
- vždy umístit žebřík nebo schůdky tak, aby byla zajištěna jejich stabilita po celou dobu použití, tzn. na stabilním, pevném, dostatečně velkém, nepohyblivém podkladu tak, aby příčle byly vodorovné,
- vystupovat, sestupovat a pracovat na žebříku tak, aby byli obráceni obličejem k žebříku, a v každém okamžiku musí mít možnost bezpečného uchopení a spolehlivou oporu,
- provádět na žebříku jen krátkodobé, fyzicky nenáročné práce, při použití ručního náradí,
- vynášet nebo snášet po žebříku jen břemena o hmotnosti do 15 kg.

Zaměstnanci nesmí:

- používat poškozené žebříky nebo schůdky,
- provádět zásahy do konstrukce žebříku,
- přetěžovat konstrukci nebo žebřík hmotnostmi větší, než je stanovená průvodní dokumentací výrobce,
- vystupovat nebo sestupovat na žebřík, pokud na něm pracuje jiná osoba,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	36
	Celkem:	44

- nadměrně a nebezpečně se vyklánět mimo osu žebříku nebo schůdků,
- provádět práce, při nichž se používá nebezpečných nástrojů nebo náradí, např. přenosné řetězové pily nebo ruční pneumatické nářadí,
- používat volně nebo po kapsách uložený drobný materiál, jako např. hřebíky, šrouby nebo ruční nářadí, např. klíče, šroubovák, kladívko.

Poznámka: Za práce ve výškách jsou považovány práce na pracovištích a přístupových komunikacích, pokud leží ve výšce nad 1,5 m nad okolní úrovní, příp. pokud po nimi volná hloubka přesahuje 1,5 m. Při práci na žebříku musí být zaměstnanec v případech, kdy stojí chodidly ve výšce větší než 5 m, zajištěn proti pádu osobními ochrannými pracovními prostředky.

Bližší požadavky pro zajištění bezpečné práce při používání žebříků, schůdků v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu, např. OS Místní provozní řád skladů. Zaměstnavatel tedy musí určit zejména:

- požadavky na školení pracovníků,
- požadavky na žebříky, schůdky a jejich používání,
- požadavky na provádění údržby, oprav, kontrol, revizí,
- pracovní rizika a opatření k jejich odstranění,
- požadavky na vedení dokumentace a evidence používaných žebříků, schůdků,
- odpovědnosti a pravomoci.

3.12 HOŘLAVÉ KAPALINY, CHEMICKÉ LÁTKY

Zaměstnavatel je povinen:

- určit místo a způsob ukládání hořlavých kapalin a chemických látek (pokud tato nutnost nastane), nejvhodnější je skladování v originálních obalech v nehořlavé (plechové) skříni,
- zamezit přístupu a manipulace nepovolanými osobami, např. uzamčením skříně či skladu,
- zajistit bezpečnou manipulaci podle pokynů v bezpečnostním listě,
- zajistit, aby bezpečnostní listy používaných hořlavých kapalin a chemických látek byly zaměstnancům k dispozici, např. ve složce – ve skladu, u vedoucího pracoviště apod.,
- označit prostor s výskytem hořlavých kapalin tabulkou „Zákaz kouření a manipulace s plamenem“ a „Hořlavé kapaliny“.

Zaměstnanci jsou povinni:

- ukládat hořlavé kapaliny a chemické látky jen na určených a označených místech,
- ukládat na pracovišti hořlavé kapaliny a chemické látky jen v originálních obalech, v max. povoleném množství, rozlité kapaliny ihned odstranit,
- informovat se o vlastnostech jednotlivých hořlavých kapalin a chemických látek, včetně čisticích prostředků a o potřebných bezpečnostních opatřeních (viz bezpečnostní listy),
- používat stanovené čisticí prostředky a způsob čištění doporučený výrobcem,
- dodržovat zákaz kouření a manipulace s plamenem při práci a ukládání hořlavých kapalin,
- nevystavovat nádoby s hořlavými kapalinami přímému sálavému teplu, zamezit přítomnosti zdrojů vznícení, styku s otevřeným ohněm a přehřátí,
- používat jen originální a nepoškozené obaly, ukládat obaly s hořlavými kapalinami vždy otvorem nahoru, náležitě je utěsnit a zajistit proti úniku,
- odstraňovat neprodleně veškeré rozlité hořlavé kapaliny (viz bezpečnostní list).

Pozor! Nejvíce nebezpečné jsou hořlavé kapaliny I. třídy nebezpečnosti, které mají teplotu vzplanutí do 21 °C!

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	37
	Celkem:	44

BEZPEČNOSTNÍ LISTY CHEMICKÝCH LÁTEK A SMĚSÍ

Potřebné informace o nebezpečných vlastnostech chemické látky nalezneme v aktuálním bezpečnostním listě příslušné chemické látky nebo směsi (oddíl 2 – identifikace nebezpečnosti), někdy také na etiketě přímo na chemikálii (ovšem ne vždy). Aktuální bezpečnostní list **MUSÍ** poskytnout výrobce / prodejce chemikálie.

Poznámka: Problematiku bezpečnostních listů řeší Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 (REACH). V souladu s článkem 31 zaměstnavatel musí zajistit bezpečnostní listy pro chemické látky a směsi, které jsou klasifikovány jako NEBEZPEČNÉ, a to u výrobce či dodavatele příslušné látky nebo směsi. Jestliže látka nebo směs NEMÁ NEBEZPEČNÉ VLASTNOSTI, není potřeba poskytovat a zajišťovat bezpečnostní list.

Přístup k informacím pro pracovníky (viz článek 35 nařízení REACH)

Zaměstnavatelé umožní pracovníkům a jejich zástupcům přístup k informacím poskytnutým v souladu s články 31 a 32 ohledně látek nebo směsí, které pracovníci používají nebo jejichž účinkům mohou být během své práce vystaveni.

Poznámka: Není řečeno jak zajistit zaměstnancům přístup k bezpečnostním listům, není povinnost umístit bezpečnostní listy přímo na pracovišti. Zaměstnavatel sám musí zvolit vhodnou formu. Vzhledem k tomu, že se bezpečnostní listy neustále mění – aktualizují, vzniká problém v tom, že se na pracovištích vyskytují různé verze BL, zpravidla neaktuální. Řešením je ELEKTRONICKÁ EVIDENCE, tzn. následující postup:

1. Zajistit BL používaných chemikálií v elektronické podobě.
2. BL uložit na intranet, do sdílené složky, v počítači vedoucího provozu apod.
3. Seznámit zaměstnance s místem uložení BL.
4. BL aktualizovat v úložišti dle potřeby (doporučujeme kontrolu 1x ročně).

Při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami je zaměstnavatel povinen:

- zajistit, aby s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi klasifikovanými jako toxické nebo žíravé (H314), nakládali jen zaměstnanci starší 18 let a osoby, jejichž svéprávnost nebyla soudem omezena,
- pro pracoviště, na němž se nakládá s nebezpečnými chemickými látkami nebo směsmi klasifikovanými jako vysoce toxické (akutní toxicita kategorie 1 nebo 2), toxické (akutní toxicita kategorie 3, toxicita pro specifické cílové orgány po jednorázové nebo opakované expozici kategorie 1), žíravé (žíravost kategorie 1), karcinogenní kategorie 1 nebo 2, mutagenní kategorie 1 nebo 2, toxické pro reprodukci kategorie 1 nebo 2 a dále látkami a směsmi, které mají přiřazenu kategorii nebo kategorie nebezpečnosti karcinogenita kategorie 1A nebo 1B, mutagenita v zárodečných buňkách kategorie 1A nebo 1B a toxicita pro reprodukci kategorie 1A nebo 1B, vydat písemná pravidla o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí při práci s nimi,
- text pravidel projednat s orgánem ochrany veřejného zdraví příslušným podle místa činnosti,
- prokazatelně seznámit zaměstnance s nebezpečnými vlastnostmi chemických látek, se kterými nakládají, zásadami ochrany zdraví a životního prostředí před jejich škodlivými účinky a zásadami první předlékařské pomoci,
- zajistit, aby pravidla byla volně dostupná na pracovišti.

Zaměstnanci, tzn. osoby, které v rámci svého zaměstnání nakládají se stanovenými nebezpečnými chemickými látkami, jsou povinni:

- seznámit se se zpracovými pravidly o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí při práci s těmito chemickými látkami a směsmi,
- dodržovat požadavky stanovené ve zpracovaných pravidlech.

Co je tedy zaměstnavatel povinen provést?

1. Vytipovat všechny používané chemikálie, kterých se týká povinnost zpracovat pravidla.
2. Zpracovat pravidla (zajistit jejich zpracování).
3. Odeslat pravidla na příslušnou krajskou hygienickou stanici ke schválení (KHS vydá souhlasné stanovisko).
4. Vyvěsit schválená pravidla na pracovišti, kde se s danou chemikálií pracuje.
5. Proškolení zaměstnance (seznámit s textem pravidel a stanovenými požadavky na zajištění BOZP).

POZOR: Některé čisticí prostředky jsou výrobcem NOVĚ klasifikovány jako ŽÍRAVÉ látky!
Např. Savo, Domestos.

Seznam nebezpečných látek, kterých se uvedené požadavky týkají		
Klasifikace	Symbol	H-věty
Vysoce toxické		H300 Při požití může způsobit smrt H310 Při styku s kůží může způsobit smrt H330 Při vdechování může způsobit smrt
Toxické		H301 Toxický při požití H311 Toxický při styku s kůží H331 Toxický při vdechování
		H370 Způsobuje poškození orgánů H372 Způsobuje poškození orgánů při prodloužené nebo opakované expozici
Žíravé		H314 Způsobuje těžké poleptání kůže a poškození očí
Karcinogenní		H350 Může vyvolat rakovinu H350i Může vyvolat rakovinu při vdechování
Mutagenní		H340 Může vyvolat genetické poškození
Toxické pro reprodukci		H360F Může poškodit reprodukční schopnost H360D Může poškodit plod v těle matky

ZNÁMÉ ŽÍRAVINY, které se mohou vyskytovat na pracovišti (NUTNÉ ZPRACOVÁNÍ PRAVIDEL):

- práškový dezinfekční a čisticí prostředek na podlahy a předměty – např. Chloramin T, Torsan P
- tekutý dezinfekční a čisticí prostředek na podlahy a předměty – např. Savo Original, Savo Prim, Domestos 24 H Plus
- tekutý dezinfekční a mycí prostředek na zdravotnické prostředky – např. Discleen Extra, Mikasept (CN, KAS, ...)
- tekutý čisticí prostředek na toalety – např. Savo WC, Domestos WC, Duck, Cillit Bang
- tekutý prací a bělicí prostředek na prádlo a záclony – Savo Perex
- přípravek proti plísním ve spreji – např. Savo Proti plísním, Savo Proti plísním Koupelna
- hydroxid sodný – čistič odpadů – např. Krtek, Fredy, Rejsek, Ravak Turbo cleaner, Mr. Matter, Rasin, Sifo apod.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	39
	Celkem:	44

- tekutý čistič odpadů – např. Savo Razant, Domestos Čistič odpadů, MELT – kyselina sírová, hydroxid sodný 50 % – louh tekutý
- přípravek na odstraňování tuku a připálenin ve spreji – např. Mefisto Kuchyně, EFEKT Čistič na trouby a grily, Rivonit Grill, Suma Grill, CONVOClean Forte, Real kamna, trouby, grily
- mycí prostředek do myčky nádobí – např. Topmatic Universal Special, Winterhalter, Purex AMS, RM clean, Orkán profi
- prostředek pro čištění konvektomatu – např. CONVOClean forte
- čisticí a odmašťovací prostředek pro strojní čištění (VAPka) – např. Kärcher, A-Clean 111

ZNÁMÝ KARCINOGEN A MUTAGEN, který se vyskytuje na pracovišti (NUTNÉ ZPRACOVÁNÍ PRAVIDEL):

- **automobilový benzín Natural** (pro pohon spalovacích motorů, např. sekačka, křovinořez, pila)

Bližší požadavky pro zajištění bezpečné práce je vhodné stanovit v samostatných dokumentech – Pravidlech o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí. Není nutné zpracovat pravidla zvlášť pro každou chemickou látku, ale postačí, když je dokument připraven pro jednotlivé typy přípravků, např.:

- tekutý dezinfekční a čisticí prostředek na podlahy a předměty (žiravý)
- tekutý čisticí prostředek na toalety (žiravý)
- hydroxid sodný – čistič odpadů (žiravý)
- bezolovnatý automobilový benzín (karcinogenní, mutagenní)

Pravidla musí obsahovat zejména informace o nebezpečných vlastnostech chemických látek a směsí, se kterými zaměstnanci nakládají, pokyny pro bezpečnost, ochranu zdraví a ochranu životního prostředí, pokyny pro první předlékařskou pomoc a postup při nehodě

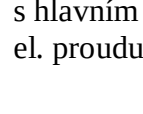
4 BEZPEČNOSTNÍ ZNAČENÍ

Zaměstnavatel je povinen:

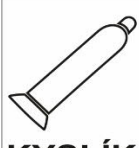
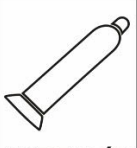
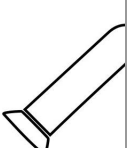
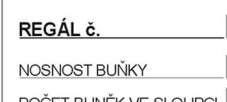
- označovat pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními a požárními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k BOZP a PO.

Poznámka: V případě pronajatých prostor může být některá povinnost upravena smlouvou o pronájmu.

V objektech je nutné rozmístit minimálně tyto bezpečnostní a požární tabulky:

Umístění značky	Značka	
hlavní uzávěry médií	 	+ ovládané el. zařízení
elektrické rozvaděče a zařízení	 	na el. rozvaděč s hlavním vypínačem el. proudu

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	40
	Celkem:	44

Umístění značky	Značka
chodby, schodiště, východy	 vyznačení směru úniku doplňková tabulka nad dveře
prostory, kde je zákaz kouření a výskytu otevřeného ohně	 ZÁKAZ KOUŘENÍ příp. ZÁKAZ KOUŘENÍ příp.
prostory, kde je povolen vstup pouze oprávněným osobám	 např. provozní zázemí, sklady apod.
snížený / zúžený průjezd	 označení max. šířky, výšky průjezdu
prostory s výskytem tlakových lahví	 KYSLÍK ACETYLÉN PROPAN tzn. názvy plynů
prostory s výskytem hořlavých kapalin	 apod., např. skladovací prostory
hasicí přístroje (na nesnadno viditelných místech) a nástěnné hydranty	 doplňková šipka (směr umístění)
regály	 evid. číslo, nosnost buňky, počet buněk ve sloupci
překážky v komunikacích, které nelze odstranit (žlutočerné šrafování)	 např. spodní hrana sklopných a zdvižných vrat
prosklené dveře	 Průhledné nebo prosklené dveře musí být ve výšce 1,1 m až 1,6 m nad podlahou náležitě výrazně označeny. Doporučujeme umístit fotoluminiscenční samolepky, které zároveň udávají směr otevírání dveří.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	41
	Celkem:	44

Dále se doporučuje umístit na jednotlivých pracovištích následující tabulky:

Umístění značky	Značka	
čísla tísňového volání (doporučeno)		Vyvěšením této fotoluminiscenční tabulky (viditelnost i ve tmě) lze jednoduše splnit zákonnou povinnost zaměstnavatele „zřetelně označit čísla tísňového volání“.
důležitá telefonní čísla (doporučeno)		Tabulka uvádí čísla tísňového volání a umožňuje dopsat i další důležitá telefonní čísla, např. závodní lékař, vedoucí provozu, bezpečnostní technik apod.
povolení spotřebiče (doporučeno)		Tabulka s uvedením názvu spotřebiče (příp. i více spotřebičů najednou) a odpovědné osoby. Vhodné pro kontrolu, zda zaměstnanci nepoužívají vlastní, tzn. neschválené spotřebiče. Dále je splněna povinnost stanovit odpovědnou osobu za každý spotřebič.
mokrá podlaha (doporučeno)		Výstražný stojan „Pozor, kluzká podlaha“ upozorňuje na nebezpečí uklouznutí, např. po vytření podlahy. Zdůrazňuje tak riziko vzniku úrazu zejména pro osoby, které se pohybují v objektu.
první a poslední schodišťový stupeň		Barevné odlišení od ostatních ploch (např. žlutočerným šrafováním), doporučuje se umístit fotoluminiscenční pásy, pro viditelnost i ve tmě. Povinné označení (odlišení) prvního a posledních schodišťového stupně platí ve výrobních a skladovacích objektech.

5 TECHNICKÁ A TECHNOLOGICKÁ ZAŘÍZENÍ

Zaměstnavatel je povinen:

- provádět kontroly, opravy, údržbu a revize dalších instalovaných zařízení a vést evidenci o těchto kontrolách, opravách, údržbě a revizích.

Jedná se zejména o následující zařízení:

- elektrická instalace** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik el. zařízení (osoba s příslušnou kvalifikací podle vyhlášky č. 50/1978 Sb.), periodicky dle protokolu o určení vnějších vlivů a příslušných norem,
- elektrické spotřebiče a zařízení** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik el. zařízení (osoba s příslušnou kvalifikací podle vyhlášky č. 50/1978 Sb.), periodicky dle typu zařízení a příslušných norem,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	42
	Celkem:	44

- **hromosvody** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik el. zařízení (osoba s příslušnou kvalifikací podle vyhlášky č. 50/1978 Sb.), periodicky dle typu zařízení a příslušných norem,
- **zdvihací zařízení (jeřáby, výtahy)** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik zdvihacích zařízení (osoba s příslušnou kvalifikací), periodicky ve stanovených lhůtách (dle platných předpisů),
- **tlakové nádoby stabilní (TNS)** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik tlakových nádob (osoba s příslušnou kvalifikací), periodicky ve stanovených lhůtách (dle platných předpisů),
- **plynové spotřebiče a zařízení** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik plynových zařízení (osoba s příslušnou kvalifikací), periodicky ve stanovených lhůtách (dle platných předpisů),
- **komíny** – kontroly a čištění provádí dodavatelská firma, kominík (osoba s příslušnou kvalifikací), periodicky ve stanovených lhůtách (dle platných předpisů).

Podrobné informace o kontrolách, opravách a údržbě příslušného zařízení jsou uvedeny v příslušném návodu výrobce zařízení.

Revize je možno zajistit a provádět vlastními zaměstnanci nebo dodavatelským způsobem.

Pokud je k provádění činnosti nutná odborná kvalifikace podle zvláštního předpisu a zaměstnanec ji nemá, nesmí danou činnost provádět.

Poznámka: V případě pronajatých prostor může být některá povinnost upravena smlouvou o pronájmu. Vždy je však potřeba zajistit si kopii dokladu o splnění povinnosti, provedení revize apod.

Bližší požadavky na provádění revizí a kontrol technických a technologických zařízení v dané společnosti je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu. Zaměstnavatel stanoví zejména:

- **druhy instalovaných technických a technologických zařízení,**
- **lhůty jednotlivých druhů revizí, kontrol (periody opakování),**
- **požadavky na oprávnění nebo odbornou způsobilost osob provádějících kontroly, revize,**
- **požadavky na vedení a ukládání dokumentace o provedených kontrolách a revizích,**
- **odpovědnosti a pravomoci.**

6 KONTROLNÍ ČINNOST NA PRACOVÍŠTÍCH

Zaměstnavatel je povinen:

- soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje, vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění,
- pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav pracovních prostředků, zařízení a vybavení pracovišť,
- zjištěné závady a nedostatky v daných termínech odstranit nebo zajistit jejich odstranění.

Poznámka: § 108 odst. 5 zákoníku práce stanoví: „Zaměstnavatel je povinen organizovat nejméně jednou v roce prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na všech pracovištích a zařízeních zaměstnavatele v dohodě s odborovou organizací nebo zástupcem zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a zjištěné nedostatky odstraňovat.“

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	43
	Celkem:	44

6.1 ROČNÍ PROVĚRKY BOZP

Kontroly bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se provádějí **1x ročně na všech pracovištích** (roční prověrky BOZP). Kontroly provádí zaměstnavatel (pokud zaměstnává nejvýše 25 zaměstnanců), příp. odborně způsobilá osoba v prevenci rizik.

Předmětem kontroly BOZP je zejména:

- vyhledávání nebezpečných činitelů pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťování jejich příčin a zdrojů, vyhledávání a hodnocení rizik a přijímání opatření k jejich odstranění,
- zjišťování úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- označení pracovišť příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny,
- dokumentace BOZP (směrnice, pokyny, apod.), její zpracování a aktuálnost,
- provádění lékařské péče o zaměstnance, dokumentace k pracovním úrazům,
- zajištění první pomoci a lékárniček,
- vybavení zaměstnanců OOPP, včetně potřebné dokumentace, a používání stanovených OOPP zaměstnanci,
- provádění školení (vstupní, opakovaná, příp. odborná), včetně příslušných osnov školení,
- provádění revizí,
- způsob skladování, skladovací prostory a činností s tím související,
- dodržování technických podmínek a návodů vykonávaných činností,
- odstranění dříve zjištěných závad a nedostatků ve stanovených termínech, včetně závad zjištěných Oblastním inspektorátem práce.

6.2 ZÁZNAM O KONTROLE

O každé kontrole (roční prověrce) musí být proveden záznam.

Záznam o kontrole obsahuje:

- datum provedení kontroly,
- označení objektu a pracoviště,
- zjištěné skutečnosti,
- navržená opatření a stanovení způsobu a termínů jejich splnění,
- jméno a podpis osoby, která záznam provedla,
- jméno a podpis vedoucího zaměstnance kontrolovaného pracoviště,
- záznam o splnění navržených opatření.

Opatření k odstranění zjištěných závad a nedostatků a termíny k jejich splnění navrhuje osoba, která kontrolu provedla. Záznam o kontrole musí být uložen na kontrolovaném pracovišti, příp. na jiném určeném a dostupném místě.

Bližší požadavky na provádění kontrol BOZP na pracovištích v dané společnosti je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu.

Zaměstnavatel stanoví zejména:

- systém provádění kontrol,
- lhůty kontrol BOZP (periody opakování),
- kdo bude kontroly provádět,
- co bude předmětem kontrol,
- požadavky na vedení a ukládání dokumentace o provedených kontrolách,
- odpovědnosti a pravomoci.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	44
	Celkem:	44

7 ZÁVĚR

Zaměstnavatel je povinen zajistit řádné zpracování, vedení a ukládání veškeré dokumentace týkající se plnění povinností na úseku BOZP, včetně záznamů o školení, revizních zpráv, návodů k obsluze apod., udržovat zpracovanou dokumentaci aktuální a v případě změn zajistit její aktualizaci oprávněnou osobou.

Dokumentaci BOZP schvaluje statutární zástupce společnosti, podnikající fyzická osoba, příp. písemně pověřený vedoucí zaměstnanec.